

ÜLIÕPILASLEHT

1937

7 MIHKLIKUU

KOGU MAAILM
ON TEIE KÄES KUI LOETE

„PÄEVALEHE“

„LASTE RÕÕM“

LOOB LASTELE RÕÕMSA MEELEOLU
ILMUB KORD KUUS

KIIRELT JA MAITSEKALT

VALMISTATAKSE TEIE:

TRÜKITÖÖD

KÕITETÖÖD

KLIŠEED

ETIKETID

JNE.

JNE.

„PÄEVALEHE“ TRÜKIKOJAS

„PÄEVALEHE“ RAAMATUKAUPLUSED
TALLINN, PÄRNU MAANTEE 10, PIKK TN. 2

RAHULDAVAD TEIE SOOVID

KIRJANDUSE

KOOLIRAAMATUTE

KOOLITARVETE

JNE.

ALAL TAIEL MAARAL

ÜLI^{II}PILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

NR. 7

18. SEPTEMBRIL 1937

XXI AASTAKAIK

1937. aasta II semester

Semestri ja uue akadeemilise tööaasta algul on „Üliõpilaslehel“ heameel ja meeldiv kohus soovida head tööindu ja tagajärjekust eeskätt Tartu ja Tallinna üliõpilastele, kuid samavõrra ka meie Alma Mater'i ja Tallinna Tehnika Instituudi rektoraadile, õppejõududele ja kõigile teistelegi „Üliõpilaslehe“ sõpradele.

Tänavune akadeemilise aasta algus on Tartu üliõpilaskonnale mitmeti teissugune kui seda oli eelmine, s. o. möödunud aasta september. Hakkab ju varsti täituma aasta erilisest ajajärgust, mis algas möödunud aasta oktoobrikuu korraldustega. Ehkküll sel ajal haridusminister arvamist avaldas, et juba paari kuu kestel saab üliõpilaskond omale uued ja paremad korraldused kui seda olid endised, mis tühistati. On siiski mõnest kuust tekkimas aasta. Selle aasta kestel on võidud näha, kuidas välistes korraldustes seni, kuigi tihti lahk-arvamistega, siiski rakenduslikult ja paljudes küsimustes terviklik üliõpilaskond mitmeks käristati. Kuidas osa üliõpilaskonnast endale võttis ülemineku ajaks kohustuse senise töö ajutiseks jätkamiseks ja kuidas teised osad loodud ajutistesse organitesse suhtuma hakkasid. Ei ole tarvidust loetleda mõndagi inetut nähtust ja meelevaldust sellelt taustalt. Need ei tee rõõmu ega au kellelegi.

Niisugustes olukordades on arusaadav, kuidas üliõpilaskond ootab uusi korraldusi, mis talle annaks jälle võimalused ise enda tööd korraldada ja organiseerida. Ainult sel teel on võimalik jälle luua tervikuliselt töövõimelist ning ülesehitavat üliõpilaskonda — tervikulist rahvuslikku üliõpilaskonda. Meie ei eksi vististi kui ütleme, et selles lootuses alustab Tartu üliõpilaskond uut akadeemilist aastat, töörohket ja loovat. Ärgu valmistagu need lootused meile peetumust ega halvaku meie töötahet.

Tallinna Tehnikainstituudi üliõpilaskond on õnneks vaba neist katsumistest, mis Tartu üliõpilaskond üle elab. Ta kujundab ennast algusest ja ei ole talle tekkinud segavaid seisakuid poolel ülesehitusetöö. Kuid üks sealgi ei ole veel üliõpilaskondlik rakendus katuse all. Selles mõttes on ühtuvad üliõpilaskondlikul alal nii Tartu kui Tallinna üliõpilaste ootused semestri algul.

Ja mõlematel seisab üheskoos veel ees suur ühistöö — kindel, tubli ja viljakas Eesti Üliõpilaskond. Ehkküll praegu töö mõlema üliõpilaskonna vahel sünnib normaalselt heades suhetes ajutise koostöö-lepingu alusel, tuleb varem või hiljem välja arendada ja kujundada Eesti Üliõpilaskond kui ühisorganisatsioon, kes vahetult esindaks ja teostaks Eesti Üliõpilaskonna — Eesti akadeemilise nooruse tahet, ettevõtteid ja korraldusi. Vahest seisab seegi töö veel käesoleva semestri ajaraamides!

Meie loodame, et ka see töö õnnestub ja teostub õnnistusrikkalt.

Soome-Eesti üliõpilaspäeviks

On möödunud kolm aastat sellest, mil veetsime Soomes sellekordseid Üliõpilaspäevi. Tõime kaasa värsket hõimuaadet ja otsekohest vastastikust sõprust.

Kolm aastat ajaloos ei ole pikk aeg, kuid meile, sellekordsetele noortele üliõpilastele, tundub see sellisena, kuna akadeemilises töös järeletulevad noored haaranud pidevalt osa sellest terviklusest endale. — Ja alaliselt kulgev aeg, eks ole seegi nii mõnda kulutanud ja kustutanud.

Sirvides möödunud üliõpilasmälestustes, tundub, nagu oleks osa meie isiksusest maha jäänud kuhugi minevikku — aastate taha — kui oleks nõudnud iga sündmus oma osa! Tundub, kui oleks meist igast maha jäänud sinna Kaljusele Rannalegi midagi, millele ei oska otsesest nime anda. On jäänud kiirelt ruttava akadeemilise eluahela lülide vahele sündmusi, mida nimetatakse õrnadeks ja habrasteks! —

— Need alaliselt korduvad Soome-Eesti Üliõpilaspäevad on vastastikusel üliõpilaselusel küll juba vanad sündmused, kuid siiski ikka ja jälle uued. Soovime, et samas uudsuses ja värskuses korduks nad igavesti, kuni on järele tulemas akadeemilist noorust. Need päevad on täitnud juba paljude üliõpilaspõlvede mälestussalvedest parima osa ja selleks jätkugu suutelisust edaspidiseks.

Tuleme sellelgi aastal uuesti, et ühiselt meelde tuletada «vanu häid mälestusi» — ja nooremad kaasvõitlejad, et neile headele mälestustele alust rajada.

Tuleme siirastena ja sõpradena, et otsida seda, mida endast kord jätsime sinna, Põhjarannale!

Heino Sein

„Taluperenaise“ väljapanek tänavuselt Tartu näituselt.

Rahvarõiva kandmine pidulikel puhkudel üliõpilaskondlikuks traditsiooniks!

Küsimus on praegu õieti aktuaalne. Meie riigi ülesehitamise töös on jõutud juba mingil määral kindlustada hädavajalikumad alustööd, ning on saanud aeg, kus ehituste hingestamise, stiliseerimise ja viimistlemise probleemid kerkivad päevakorras esikohale.

Nii on viimastel aastatel jõutud kodukoha kaunistamiseni ja hoogsama nimede eestistamiseni, mis omakorda juhivad rahvuslikku omapära ja puhteestiliku otsijaid vana rahvakunsti juurde.

Rahvusliku ehitusstiili ornamentika, käsitööde, mööblite, toitude ja nimede j. m. kõrval on hakatud suuremat tähelepanu pöörama ka meie rahvarõivastele. Aastatega on kasvanud meie etnograafide pere ja paisunud soome-ugri ja eesti rahvakunsti käsitlev kirjandus; naiste ajakirjad — esijoones „Taluperenaine“ — on oma veergudel hakanud populariseerima moderniseeritud rahvarõivaid ja pidulikumateks puhkudeks propageerima ehtsaid ja õigeid, kodukoha, maa- ja kihelkondliku kuuluvuse alusel põhjenevaid rahvarõivaid.

Maal on see leidnud elavat vastukõla ja näib, et tänapäeval pea kõiki meie naisi maal ja linnades on teatud määral vallanud soov: valmistada ja kanda kaunist ja õiget rahvarõivast pidulikeks puhkudeks.

Siit tuletub siis küsimus: kas oleks mõeldav rahvarõivaste pidurõivaina kandmine võtta üliõpilaskondlikku traditsiooni?

Vastus peaks loomulikult olema jaatav. Moodsustab ju üliõpilaskond noorema ja seega aktiivsema osa meie riigi haritlasperest, kelle kohus ja loomulik õigus peab olema eel käia või vähemalt kaasa minema kõiges meie rahvuslikku eneseteadvust ja eri stiili arendavas, süvendavas ja hoidvas.

Üliõpilaskonnast peaksid naisüliõpilasorganisatsioonid, kelle kõigi põhikirjades sisaldub peapunktina rahvuslik meelsus ja isamaa-armastus, sellest huvitatud olema. Oma rahva loomingut kui rahva konkreetseks kujunenud elutunde ja elutingimuste kajastust tundma õppida ja neid mineviku kultuuri pärimusi olevikku rakendada võiks olla üheks selle rahvusliku meelsuse väljenduseks. Kodukoha uurimismatkad, rahvakunsti sugemete kogumine ja ka rahvarõivaste ja rahvuslike ehte endale valmistamine või muretsemine tooks teatud elevust ja uudsust meie naisüliõpilasorganisatsioonide sageli nii ühetoonilisse ja omavahelistest pisiküsimusist koosnevasse siseellu.

Kui nüüd küsida, kuidas oleks rahvarõivaste pidurõivaina kandmine rakendatav üliõpilaskondlikusse traditsiooni, võib siin ju leida ja teha mitmesuguseid ettepanekuid.

Allakirjutanu ei taha ise mingisuguse konkreetse kavaga esineda, vaid esijoones küsimust kui niisugust päevakorda tõsta.

Kuid arvan, et rahvarõivaste kandmine oleks ju mõeldav esijoones rahvuslikkudel suurpäevadel, nagu vabanduspäev, võidupüha, laulupeod jne., ja siis üliõpilaskondlikkudel peopäevadel, näiteks esimesel mail ja esimesel detsembril. SELL-konverentsidest osavõtnud kaasvõitlejad on võinud näha rahvarõivais läti ja leedu nais-üliõpilasi konverentside ballidel, ja võib öelda, et nad on mõjunud tõesti uudsetena ja pidulikudena. SELL-i kokkutulekute puhul on siia liitunud veel puht-praktiline külg.

Ei tarvitseks karta, et rahvarõivad seega õhtukleidid täiesti kõrvale tõrjuksid või asendaksid. Üliõpilasorganisatsioonide perekonnaõhtutel, kuhu vilistlaskogude kaudu koondub hulk vanemaid daame ja härrasid, nad näiteks ei tohiks õhturiietust asendada.

Küll aga võiks rahvarõivaste kandmine jälle küsimusse tulla naisorg-ide omavahelistel õhtutel või n. n. Lilli Suburgi kapitali ümber koondunud naisorg-ide pidudel.

Rahvarõivaste valmistamisel ja muretsemisel tuleb silmas pidada kolm olulist põhimõtet: (pr. Tiiu Kadak, „Postimees“, 2. sept. 1937).

Esiteks, et rahvarõivad oleksid valmistatud õieti ja täpselt nii, nagu nad tõepoolest on; teiseks, et igaüks oma rahvarõivad valmistaks oma maa- või kihelkondliku kuuluvuse järgi; kol-

mandaks, et rahvarõivaid kantakse pidurõivaina ja koheldakse väärilt.

Siinjuures oleks võib-olla oluline rõhutada teist punkti: rahvarõivad muretsetagu kodukoha järgi. Võib-olla kinnitaks see meie sageli kodukohatu haritlase rohkem oma kodukoha või vanemate põlvnemispaiga külge ja teeks temast virulase või saarlase, muhulase või võrulase jne.

Maakondlikku kuuluvust ja kodukoha armastust on meil seni liiga vähe rõhutatud. Kuid inimese kuuluvustunne perekonnalt rahvusele ja tema armastus liigub spiraalringides kodukohast laiemale. Võib-olla, et näit. soomlaste ja rootslaste kõrges kodukultuuris on üheks teguriks just see, et neil igalühel on kodukohad hämes või savos või karjalas, dalarne's, värmland'is jne.

Kodukohaga seotud rahvakunst säilib tugevamini kodudes — kalli pärandusena ning harjumusena.

Kodukohaga seotud rahvarõivad oleksid seega nagu mingiks lähendajaiks samas paigas elanud endise ja nüüdse põlve vahel.

Puht-praktilisest küljest ei peaks rahvarõivaste muretsemine erilisi raskusi tooma. Tartus on ju Eesti Rahva Muuseum kõigi oma eeskujudega käe-jala juures. Samuti on „Talupere-naine“, alates 1936. a. detsembrikuu numbrist, toonud rikkalikke ja täpseid juhiseid õige ja kauni rahvarõiva valmistamiseks.

Samuti oli hiljutist Tartu näitust külastajail võimalus näha O. Tammeraid'i suurt rahvuslikkude ehete kogu.

S. Sinimets.

Vihjeid üliõpilasspordi arendamiseks algaval tööperioodil

Auväärt Alma Mater tõmbab jälle kokku tuhandeid tarmukaid noori, kes pärast puhkeajaga uue energiaga rühivad üles teaduste vallutamatu kõrguste poole. Sealjuures ei tohi unustada vana elutõde: terves kehas on terve vaim.

Kõik teadlikud noored oma vaimuharimise kõrval harrastavad üha suuremal määral ka kehakultuuri, mis on täiesti tervitatav nähtus. Alljärgnevad read olgu pühendatud mõninga sihi ja taotluse ülesseadmiseks ja allakriipsutamiseks algaval tööperioodil üliõpilasspordi raames.

Tänavune spordiaasta on olnud saavutusterikkamaid kogu Eesti iseseisvuse ajal. Võidud ja suursaavutused on järgnenud üksteisele katkematu jõulena.

Meie akadeemiline noorus on tänavu näidanud nagu varemgi mitmel spordialal hiilgavaid tule-

musi, eriti just kergejõustikus. Nagu elu näitab, on üliõpilaskond suureks varasalveks sportlaste juurdekasvule. Seega on ka üliõpilaskonnale pandud peale suured kohustused, anda enese keskelt tugevate vaimusangarite kõrval väarikaid kehakultuurisambaid igal spordialal.

Tänavuste saavutustega on üliõpilased-kergejõustiklased täieliku austuse ära teeninud. Gustav Sule odaviske tagajärg 72,72, F. Issaku 70,48, R. Toomsalu kaugushüpe 7.40,5, A. Kreegi kuulitõuge 15,78, A. Kuuse kõrgushüpe 1,92, E. Äärma teivashüpe 3,95 ning Pariisi üliõpilasolümpiaadil F. Issaku ja A. Kreegi maailmameistriks tulek räägivad juba igaüks isegi selget keelt. Kõik need ja palju teisigi tulemusi kohustavad meid kindlalt hoidma kättevõidetud seisukohti ja veel enam edasiminekuks.

Kuigi kergejõustiku aladel on üliõpilased saavutanud häid tulemusi, ometi on mõningaid spordialasid, mis on seni leidnud vähe harrastajaid üliõpilasringes. Kuid Kehalise Kasvat. Toimkonnal tuleks edaspidi hoolitseda, et ka neil aladel alustaks üliõpilassport oma võidukäiku. Allpool märgitagu mõningaid selliseid alasid, mis vääriksid suuremat tähelepanu.

Üliõpilaste keskel tuleb üha suuremal määral teha propagandat ja luua võimalusi kõigi seni söötijäänud spordialade kasuks, millede arendamine annaks samuti häid tulemusi. Küsime endilt, kuivõrd palju on üliõpilaskonnas tehtud laskespordi, talispordi ja malemängu laiemale pinnale viimiseks?

Näiteks ja lg pall on üks selliseid alasid, mida on üliõpilaskonnas vähe harrastatud, on peetud seni igal sügisel väiksemaulatuslik üliõpilasorg-ide vaheline väkturniir, ka on traditsiooniliselt võistlemas mõned üksikud organisatsioonid. Seni on veel kahjuks puudunud üliõpilaskonnas jalgpalli alal sihikindel ja organiseeritud tegevus. Üliõpilaskonna Kehalise Kasvatuse Toimkond pole ka samuti suutnud selle ala elustamiseks ja laiemaks propageerimiseks seni midagi tähelepanuväärsemat saavutada.

Kehalise Kasvatuse Toimkonna kavas pole kuigi nimetamiseväärsel kohal seisnud ka laskespordi arendamine. Seda on teinud üliõpilasorganisatsioonid, kus peamiselt korporatsioonid on pidanud omavahelisi sõjapüssi-võistlusi ning ka teiste organisatsioonide algatusel on tehtud mõningaid võistlusi. Tänavu erilise kuuluse-oreooliga ümbritsetud laskesport kui nooremaid alasid on meil seni läbi teinud ainult paar suuremat tuleproovi ja tulemused on otse ja luustrabavad. Et aga seda üllatavalt kiirelt kättevõidetud positsiooni hoida, selleks tuleb seda sporti intensiivsemalt harrastada. Kui vähesel määral on meil tähelepanu omistatud laskespordile, riigikaitsele spordialale. Mujal maailmas on laskevõistlused tõmmanud kaasa kümnete tuhandete poolehoidu ja laskeosavus kujunenud rahvusuhkuseks. Ka meil on nüüd juba tunda, et laskespordile püütakse omistada suuremat tähelepanu ja luua võimalusi selle ala arendamiseks. Asjale suureks kasuks oleks Kaitseliidu kõrval ka teiste organisatsioonide kaasatulemine laskespordi arendamisele ja propageerimisele. Ja siin ma just mõtlen esmajoones üliõpilaskonna tõhusat kaasabi algatuse, juhtimise ja propageerimise alal ja õhutama noori ka väljaspool Kaitseliitu laskespordi harrastamisele senisest palju suuremal määral, luues selleks üliõpilaskonnas kindlama aluse. Eeldused laskespordi senisest veel suuremaks eduks meil ei puudu, kuna laskesport on just eestlase vaimuomaduste paremaks viljelejaks. Peale selle on meil suur laskeradade võrk ja nad on kõik kättesaadavad, tuleb vaid vas-

tavalt organiseerida ja süstemaatiliselt asuda selle ala viljeldamisele. Hea tahtmise juures peaks olema võimalik ka praeguste üliõpilaskonna kehalist kasvatus korraldavate ja spordialadega tegelevate organite juures ka laskespordi edendamiseks midagi ära teha.

Samuti tuleks senisest suuremal määral rõhku panna talispordi alade harrastamisele ja propageerimisele. See nii tervislik spordiala on kahjuks meie üliõpilaste keskel haruldaselt sööti jäänud. Seni on korraldatud paar väikest suusatamisvõistlust, kuid see üksi ei aita tõmmata laiemaid hulki. Tuleb korraldada suusakursusi, ühiseid suuremaid retki kodumaa ilusamatesse kohtadesse, tõsta aüsse see kaunis ala — iluuisutamine jne. jne. Millal me jõuame niikaugele, kui on jõutud meie vennasrahva soomlaste juures, kus põlvepikkune poisike ja hallpea vanataat on talvel suuskadel?

Tundmatust eesti maletajast on võrsunud meteorina maailmameistri-trooni kandidaat, on aeg asuda ka selle spordiala võimsamale propageerimisele. Eesti on spordialal, ka ajuspordiks nimetatud males, jõudnud kõrgemale rahvusvahelisele tasemele, kui peaaegu ükskõik missugusel teisel kultuurialal. Seepärast pole midagi imestada, kui ametlikkudeski kõnedes teistel kultuurialadel korraldatud ürituste puhul seatakse eeskujuks Eesti saavutisi spordis.

Nagu mainitud, on see meie ajusport, malemäng, jõudnud edasi suurte sammudega, tänu meie suurmeister Paul Keresele, kes ka tänavu siirdus Tartu vana armsa Alma Materi rüppe. Loodame, et nüüd jälle uuesti äratakse üles unerüppe vajunud Akadeemiline Maleklubi ja varsti hakkab meie keskel siirduma uusi malesuurusi, andes praegustele tippmeestele ka tugevamat massitasapinda. Nagu neistki vähestest vihjetest näha, ootab meid ees lai tööväli.

Pärast puhkust kogutud energiaga tööle asudes jätkugu kõigil head tahet ja huvi ka midagi uut läbi viia.

AO-i

ED. UUSEN

VÕIDU TAN. 12, TARTUS, TEL. 11-70

V A L M I S T A N
RÕIVASTUSTÖID
D A A M I D E L E
H Ä R R A D E L E
J A V O R M I RÕ I V A I D

Muljeid Ungarist

Kauget hõimumaad Ungarit on nimetatud võlude maaks, ja seda täie põhjusega. Kõik on nagu loodud külalisele: ilus Budapest, võrratud basseiniid, mustlasmuusika, helisevad sumedad ööd, rikkalikud veinid, viinamarjad ja lisaks kõigele imeväärselt külalislahke rahvas. Rahvas, kes tõesti tunneb kunsti, kuidas külalisele teha mõnusaks elu.

Sama peab tunnistama suvikursuste kohta, mis korralduvad igal suvel Debreceni ülikooli juures ühekuulise kestusega. Nende kursuste korralduslikust küljest võib tõesti midagi õppida.

Debrecen on vana kuulus Ungari kaubalinn, nüüdne vaimse elu ja calvinismi keskus. Mitte suurlinn, kuid meie mõiste järgi küllaltki suur. Uus, avar ja moodne ülikool keset kaunist parki, lähedal tamme- ja akaatsiametsad. Hästi korras- tatud internaadid ja üliõpilasmaja, mis seisavad suvel kursuslaste käsutuses. Lisaks veel ilus ja avar supelrand külmade ja kuumade basseinidega. Kõik ülikooli ümbruses, kaugete vahemaadeta, pargiga lahutatud linnast. Mis ime siis, et Debreceni suvikursus meelitab sellesse väiksesse paradiisi igal suvel järjest rohkem noori eri maadelt.

Linn ise nagu elab neile kursustele: traditsiooniliselt koguneb igal suvel 31. juuli õhtuks jaama rahvamurd, et võtta vastu kursustele saabujaid. Vastuvõtt on pidulik: kursuste juhatus ütleb külalistele teretulemast mitmel eri keelel, ja iga rahvus saab tervituseks kimbu heledavärvilisi lilli. Ka meie, eestlased, keda oli seekord esmakordselt ja juhulikult saabunud 8 inimest, senise 2—3 asemel. Kokku oli seekordne osavõtjate arv üle 700, neist kõige enam poolakaid, siis itaallasi, türklasi, sakslasi, prantslasi, albaanlasi, bulgaarlasi, ing-

lasi, ameeriklasi, austerlasi, soomlasi, rootslasi, taanlasi jne. Suur hulk oli kursuslaste hulgas ka välis-ungarlasi, neilt maa-aladelt, mis Trianoni rahulepingu järgi on ära lõigatud Ungari küljest. Neile ungarlastele oli Debreceni suvikursus tänuväärseks juhuseks kodumaale pääsmiseks ja nad jutustasid kurbi lugusid olukorrast, mida peavad ungarlased vähemusrahvusena taluma endisel Ungari pinnal.

Enamjagu osavõtjaid oli paigutatud internaatidesse ja üliõpilaskodudesse, väikene osa ka hotelli või perekondadesse. Ega olnud kellelgi tarvis juhti Debrecenis: käes oli linna plaan, kus noolega märgitud tee ülikooli, käes kaart sissepääsuks supelranda, kaart alatisteks trammisõitudeks ja tšekiraamat mis võimaldas söömise kolmes linna parimas hotellis. Kõikjal kursuslasi oodati, kõikjal neid eriti arvestati.

Loenguid kuulati päeva kestel 2—3, enamjaolt hommikul. Kursuste kava sisaldas kõigepealt muidugi Ungari maad ja kultuuri käsitlevaid loenguid, nagu: ungari rahvakunstist, ungari kirjandusest, koduloomadest, põllumajandusest, aiandusest, Trianoni rahulepingust jne. Nende kõrval aga leidus kavas ka õige häid loenguid erialalistel teaduslikel teemadel. Seesugustest olid harukordselt elamuseks Viini psühhotehnilise instituudi juhataja prof. Hackl'i loengud tööpsühholoogiast, milised põhjenesid enamjaolt isiklike katsetuste materjalil ja said mürisevate kiiduavalduste osaliseks. Lisaks oli külluses lühiajalisi keelekursusi, alates ungari keelega ja lõpetades esperantoga. Eelminē, s. o. ungari keele kursus prof. Wallisch'i huvitava ja elava õppemeetodi tõttu oli kursuslaste seas eriti armastatud, kuid oli ühtlasi suureks ühiseks mureks: kuna see loeng oli igal hommikul kl. 8, tuli paratamatult seal mõnekorra tukkuda väsimusest. Õppetöö tulemusi tuli aga hiljem demonstreerida avalikkusele: nimelt esinesid ungari keelt õppinud välismaalased Debrecenist lahkumise puhul korraldatud ballil kooriga, kandes ette ungari rahvalaule ungari keeles. See kahtlematult tugevat ja mitmekesist võõrast artikulatsiooni kandeve ettekanne helifilmiti ja sai ungarlaste poolt otse tormilise menu osaliseks. Koorile pilluti lilli ja tänati väsimatult.

Kursuste sekka korraldati ekskursioone lähema kestusega: oli võimalus külastada kuulsat Hortobagy pustat, tantsida sealses kõrtsis tsaardaški karjustega; oli võimalus sõita Szeged'isse vaatama ungari suurendust, Modach'i „Inimese tragöödia“ ettekannet; samuti toimus väljasõit auto-

Eesti grupi liikmed (kahe poolakaga) Geller'i mäel, Budapestis.

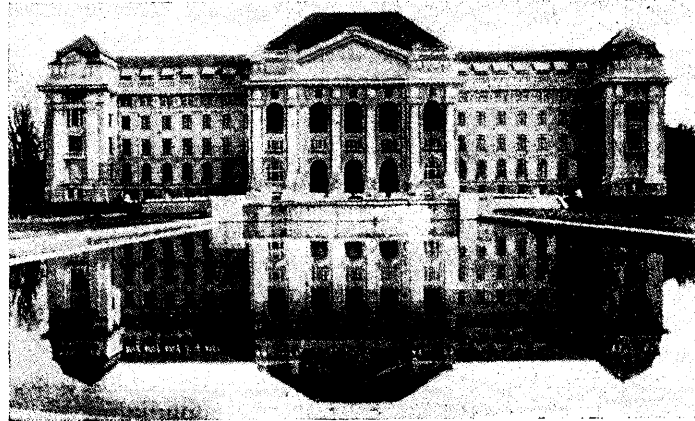
bustega Tokaj viinakeldrite ja viinamägede kaudu Mezökövesd'i, ungari rahvarõiva ja käsitöö rikkalikku keskusse. Neil matkadel võis näha palju ilusaid, aga võis tutvuneda ka mureliku viletsusega, millega üks osa seda rahvast peab valju võitlust.

Eriti tahaksin nimetada väljasõitu püstasse: Ungari pusta oma lõputa avarusega, õhuvirvendusega ja kangastusega on elamus, mida võib soovitada läbi elada kõigil, kes tahavad mõista ungari muusikat ja kultuuri. Vaadake saabuval õhtul päikeseloojangut püstas ja teie olete näinud ilusama osa ungari loodust! Muide tuli pusta-ekskursioonil igal rahvusel teha läbi tuleproov: oli korraldatud raadiosaade, kus iga rahvusel tuli öelda mõned laused peale emakeele ka ungari keeles. Ega olnudki see ülesanne kerge, kui oli keelt õpitud vaevalt nädal.

Debreceni kursus pakkus palju ka ajaviite osas: oli tantsu-õhtuid, oli häid kontserte, aiapidusid jne. Poolakad korraldasid rahvusliku õhtu rikkaliku eeskavaga ja teenisid sellega palju kiitust.

Viimane nädal veedeti Budapestis, kus parajasti leidsid aset püha Stefani pidustused ja kus arvurikastes müuseumides, külaskäikudel ja ekskursioonidel oli võimalus tutvuneda ungari kultuuriga õige mitmekülgsest. Kogu korraldus lõppes õhtuga ilusa Gellert'i mäe kioskis, kust avanes võrratu vaade Doonaule ja öisele Budapestile veel mõni tund enne ärasõitu.

Kursuste hea korraldus, ungarlaste külalislahkus ja lõunamaise looduse võlud mõjusid kaasa selleks, et teha unustamatuiks neid Debrecenis ja

Debreceni ülikool.

Budapestis veedetud päevi. Neid kursusi tahaks soovitada kõigile, kes tunnevad huvi ungari vastu, eriti aga meie akadeemilisele perele. Vaevalt on teist soodsamat ja mõnusamat võimalust selle maaga ja rahvaga tutvumiseks. Pealegi on need kursused majanduslikult võrdlemisi soodsad, ja võiksid olla sõidukulude osas veel kaugelt soodsamad, kui eesti grupi organiseerimise võtaks endale üliõpilaskond. Tähtis oleks see sisuliseltki, kuna juhuslik ja organiseerimata rühm ei saa esinduse osas teha oma maale kuigi head teenet. Küll aga oleks põhjust ja võimalusi seal Eestit ja tema kultuuri esindada tema parimast küljest.

Erika Viirsalu.

Eesti üliõpilassportlased C I E VII olümpiaadil

Eesti üliõpilaste olümpiameeskond väljus Tartust 17. aug. ööl järgmises koosseisus: Issak, Erikson (EÜS), Kreek (orgi-matu), Kuuse (EÜS), Toomsalu (Põhjala), Äärma (EÜS); käsipallimeeskond: Amon, Keres (EÜS), Kärk (Põhjala), Suurna (EÜS), Zimmermann (EÜS), Viksten (Sakala) ja Vinogradov. Meeskonna juhina sõitis kaasa prof. E. Ein. Reis Pariisi kestis kaks ööpäeva. Eriti palju ei tülitatud meeskonda tolli- ja passivormaliteetidega, välja arvatud ksv! ksv! Äärma ja Issak, kellede kohvrid tolliametnike poolt kontrolliti. Eesti pikemal mehel paluti naisametikku poolt avada kohver revideerimiseks. Ksv! Vikstenil oli püsti seistes selle toiminguga sooritamine pakkide riiulil üpris lihtis. Ametnik vaatas abitult kohvri küündimatu kõrguse poole, naeratas meie „Vikile“ ja jätkas revideerimiskäiku kõrvalkupee poole. Teel tuli õiendamisi valuuta kontrollimisega ja seda eriti Saksamaal, kus ei lu-

batud üle Rm 10.— registreerimatult kaasa viia. Muudest „seiklustest“ olgu mainitud ühe „Päevalehe“ nr. konfiskeerimine, mida peeti Saksamaal „kahtlaseks kirjanduseks“. Fotokunsti harrastajaid pidi tabama aparaatide ja filmide konfiskeerimine, milline „salakuulajalik“ tegevus välditi lihtsa sportlasliku „korraldamisega“. Reisi jätkamine Pariisini toimus ilma suuremate viperusteta. Pariisi Põhja-jaamas oli meeskonda vastu võtmas meie esindaja Tartu üliõpilaskonna abiesimees V. Koppermann. Siit peale algas meeskonnal kokkupuutumine prantslaste organiseerimiskusega. Olgu mainitud, et viimasega nad väga hoobelda ei saa. Esialgu tujurikkuvast mõjus halb korter, vilets toit, räbal teenimine ja rahupuudus. Need asjaolud välditi uude hotelli elamaasumisega. Ei saa vaikides mööda minna sellest, et ksv! Zimmermann, omades tutvusi Pariisis, „korraldas“ meile uue korteri. Sellest ajast s. o. uue korteri

saamisest peale muutus otse lööksõnaliseks ja koguni austavaks ülesandeks „korraldamine“. Nii „korraldati“ lipsude ostmist, linnaga tutvumist, kupeede reserveerimist jne. jne. Peale suuri ettevalmistusi saabus 20. aug., millal toimus *Colombes'i* staadionil 7. CIE oliümpiaadi pidulik avamine. 200 000 pealtvaatajat võtsid vastu suure aplausiga defilee, mis koosnes 24 riigi üliõpilassportlaste meeskondadest, üldarvust 2000 sportlast. Sissejuhatuses kõneles CIE president itaallane dr. *Mezzasoma*. Kõnele järgnes Prantsuse kehasvõimlemise minister *Lagrange* poolt 7. CIE oliümpiamängude avatukskuulutamine. Kõlasid seitse kahuripauku ja prantsuse sportlane *Boisset* andis kõikide osavõtjate sportlaste nimel olümpiatõotuse.

Pärast avatseremoniid peeti nn. mandrite-vahelised kergejõustikuvõistlused; siin saavutati hulk hiilgetagajärgi. Eestlastest osutus edukaimaks A. Kreek, kes tõukas kuuli 15.45 m, tulles seega ameeriklase Allee ja olümpia hõbemedalimehe soomlase Sulo Bärlundi ees võitjaks. Allee tagajärg oli 15.38 ja Bärlundil veelgi vähem (14.95). Odaheites tuli Issak teiseks tagajärjega 65.75 soomlase Nikkase järel, kes heitis 71.22. Kaugemale jäid Issakust ungarlane Varzeghi, ameeriklane Poepless j. t. R. Toomsalu tuli teisele kohale kaugushüppes tagajärjega 7.28. Selle ala võitis itaallane Maffei tulemusega 7.41. Kõrgushüppes jäi A. Kuuse teiseks, tulemusega 1.85. Neil võistlustel jooksis USA neeger Ben Johnson 100 m 10,2 sek., milline aeg on maailmarekord, kuid ei tulnud kinnitamisele soodustava seljatuule tõttu. 110 m tõkkejooksus inglane Finlay püstitas uue Euroopa rekordi 14.2 sek.

Võistluste tagajärjed:

110 m tõkkes: 1) Finlay (Inglise) 14,2, 2) Kirkpatrick (USA) 14,3, 3) Palterson (USA) 14,8, 4) Elic (Prantsuse) 14,8.

100 m: 1) B. Johnson (USA) 10,2, 2) Pennington (Inglise) 10,4, 3) Mariani (Itaalia) 10,5, 4) Page (Inglise) 10,6.

5000 m: 1) Ward (Inglise) 14.42,0, 2) Askola (Soome) 14.45,0, 3) Beviaqua (Itaalia) 14,53,0, 4) Laland (Prantsuse) 15.53,0.

800 m: Robinson (USA) 1.51,4, 2) Goix (Prantsuse) 1.52,7, 3) Marine (Prantsuse) 1.56,3.

1500 m: 1) Messner (Prantsuse) 3.59,2, 2) Chaillon (Prantsuse) 3.59,3 3) Emery (Inglise) 3.59,8.

Oda: 1) Nikkanen (Soome) 71.22, 2) Issak (Eesti) 65.75, 3) Varzeghi (Ungari) 64.10, 4) Testa (Itaalia) 62.56, 5) Peoples (USA) 58.88.

200 m: 1) B. Johnson (USA) 20.8, 2) Pennington (Inglise) 21,5, 3) Page (Inglise) 21,6.

400 m tõkkeid: 1) Patterson (USA) 52,5,

2) Kovacs (Ungari) 53,4, 3) Joic (Prantsuse) 54,5.

Ketas: 1) Carpenter (USA) 47.57, 2) Noel (Prantsuse) 47.09.

Kaugus: 1) Maffei (Itaalia) 7.41, 2) Toomsalu (Eesti) 7.28.

Kuul: 1) Kreek (Eesti) 15,54, 2) Allee (USA) 15,38, 3) Bärlund (Soome) 14,95.

Teivas: Waroff (USA) 3,90.

Kõrgus: 1) Cornelius Johanson (USA) 1,90

2) Kalima (Soome) 1,85, 2) Kuuse (Eesti) 1,85.

Üliõpilasolümpiaadil läkisid tulle korvpallimängijad juba 21. aug. Algul jälgiti Poola ja Prantsuse meeskondadevahelist võistlust, kus esimene võitis 46:15. Eesti meeskond võitis egiptlasi 33:25. Meie meeskonna paremus oli tunduv. Peale võistlusi tehti ettepanek Eesti meeskonnale sõita Egiptusse võistlusturneele. Samal päeval peeti võistlused jalgpallis, kus Itaalia võitis Läti 6:3 ja Ungari Saksat 1:0.

21. aug. hommikul saabus Pariisi ksv! H. Suursööt Rootsist, kus oli Upsala ülikoolis suvekursustel. Seega oli meeskond terves koosseisus kohal.

23. aug. jalgpallis Läti võitis Prantsuse 2:0, Saksa võitis Belgia 4:2.

24. aug. võistles O. Erikson kettaheites, tulemus 42,10 m. Tema tagajärjele mõjus halvavalt haiglane olek, mis oli üldiseks nähuks ja oli tingitud vahelduvast temperatuurist ja õhutõmbustest allmaa-raudteel. Lõpptulemused: 1) Hilbrecht (Saksa) 46,25, 2) Jasza (Ungari) 45,88, 3) Grossfengel (Saksa) 43,35, 4) Erikson (Eesti) 42,10, 5) Schultz (Saksa) 39,77, 6) Mambourg (Luksemburg) 39,53. Päeva huvitavamaks alaks oli korvpallivõistlus lätlastega. Meeskond asus väljakul järgmiselt: kaitses Suurna, Amon, edurivis Vinogradov, Viksten, Zimmermann. Algul pääses Läti meeskond juhtima 6:0; poolajaks oli tulemus 20:15 Läti kasuks. Teine poolaeg pakkus pealtvaatajaile kena närvikõdi, kuna mäng koosnes vaid põnevatest momentidest. Tulemus: viik 26:26. Anti lisa-aeg mängimiseks, mis lõppes jällegi viigiga 29:29. Järgmisel lisaajal saavutatakse ühepunktiline edu. Lõpptulemus 33:32. Peale pikaajalist lätlaste kauplemist ja seletamist kohtunikega avastatakse, et tulemus on siiski 33:33 ja tuleb pidamisele uus võistlus.

Meie kirjasaatja kirjutab:

„25. aug. individuaalaladel esines meie ainuke laskespordi esindaja H. Suursööt — prantslaste kavades trükitud nimega Sunrscot Hehaut.

Laskerajad asuvad Versailles' juures, mis asub umbes 20 km kaugusel Pariisist. Laskuri siinsed treeningutagajärjed olid päris head, ja võis arvata, et selgi alal peaksime mõne punkti saama.

Esimese seeriaga saavutas Suursööt 96 silma, siis katkes kätt-toetav püksirihm. Ksv! Zimmermanni abiga parandati rihm, kuid sellega laskumine viis tagajärjed alla, kuna pidi iga paari lasu järele rihma parandama ja asendit muutma. Järgnesid seeriad 93, 92, siis ei olnud enam rihma parandamine võimalik ja laskur katkestas võistluse.

Edasistest võistlustest olgu mainitud Toom-salu osavõtmine kaugushüppest, tulles 7,19 m teisele kohale. 1) Long 7,53, 2) Toomsalu 7,19, 3) Gramp 7,11, 4) K. Hoffmann 7,05, 5) Lambrechis 7,00,5.

Kurvalt käis käsi Eesti korvpallimeeskonnal, kes pidi lätlastelt vastu võtma kaotuse. Nagu teada, suutsid lätlaste kuldsuud rääkida esimese mängu niikaugele, et eestlaste ühepunktiline võit tehti viigiks ja määrati uus mäng. Eesti meeskond rivistus järgmises koosseisus: Erikson ja Amon kaitses, Kärk, Vinogradov ja Zimmermann edurivis. Algul sobis eestlaste mäng suurepäraselt, kohe võeti 9:3, siis 9:5. Eriksonile vilistati kolm viga ja sellepärast vahetati Suurna vastu välja. Lätlased lähevad hoogu, eestlastel järgnes viga vea järele, olukord muutub väga raskeks. Varsti lätlased viigistavad 11:11 ja lähevad ette 13:11, siis möödus Eesti meeskond viimast korda lätlastest 14:13. Selle järele algas lätlaste spurt ja poolaja tulemus kujunes 23:14 Läti kasuks. Teine poolaeg algas vahelduva õnnega, kord viskas eestlane, kord lätlane, kuni jõuti 38:26 peale. Siis ei saanud eestlased enam ühtki punkti. Eesti meeskonna kaitses aga muutus ebakindlaks, pealegi olid Erikson ja Suurna vigadega välja kukkunud, teistel kõigil 2—3 viga ja sellises olukorras polnud loomulikult kerge harilikku mängu teha. Lätlased saavutasid kergelt veel 8 punkti ja mäng lõppes Läti võiduga 46:26.

28. aug. Teivashüppe võitis Webster (Inglismaa) 3,85, 2) Thanos (Kreeka) 3,75, 3) Äärma (Eesti) 3,75. Korvpallis võitis Eesti Prantsusmaad 33:32. Läti võitis Poolat 40:36; Poola käsipallinaiskond võitis Lätit 37:29. Lõpptagajärjena kuulutati Läti meistermeeskonnaks, 2) Poola ja 3) Eesti.

29. aug. Viimane võistluste päev kujunes meie ilusaks lõpuspurdiks: siin tuli odaheites Issak üliõpilasmaailmameistriks, heites uue CIE rekordi 70.25; 2) Varszeghi (Ungari) 67.18 ja 3) Bartels (Saksa) 65.45. Kõrgushüppes pidi A. Kuuse platseeruma 4. kohale, millise asjaolu põhjustas tema haigus. 1) Weinkötz (Saksa) 1.95, 2) Golonde (Tšehhoslovakkia) 1,90, 3) Augustin (Saksa) 1,85, 4) A. Kuuse (Eesti).

Veelkordselt tõi Eesti lipu võidumasti ksv! Kreek, võites kuulitõuke tagajärjega 15,17 m.

CIE VII olümpiamängude võitjaks tuli Saksa maa, teisele kohale platseerus Inglismaa, kolmas Prantsusmaa, neljas Ungari ja viies Eesti, saavutades pool punkti vähem kui Ungari; 6. Šoti, 7. Austria, 8. Šveits, 9. Brasiilia, 10. Poola jne.

29. aug. õhtul peeti tagasihoidlik lõppaktus „Keemiamajas“. Tagasihoidlikkuse põhjustas õnnetus vehklemisel, kus surma sai floreti murdamises läbi Prantsuse mitmekordne meister vehklemises René Monal. Üldse leina puhul jäid ära igasugused lõpp-pidustused. Aktusel jagati võitjale medaleid, milliseid kokku varemsaadutega oli meie meeskonna jaoks kakskümmend. Kulmedaleid omandas meeskond 3, hõbemedaleid 4 ja pronksmedaleid — 14 tk.

Jäi üle veel paar päeva maailmanäitusega ja Pariisiga põhjalikumalt tutvumiseks. Samuti kasutati juhuist mälestusesemete, lipsude, lõhnaõlide jne. ostmiseks. Saabus ärasõit Põhja jaamast, peale südamlitku jumalagajätmist Balti paviljoni neidudega. Tagasisõidul oli „korraldatud“ meeskonnale oma kupeed, see asjaolu tagas mugava reisi kuni Berliinini. Seekordselt pääsesid kõik kohvrid ilma suurema kontrollita, välja arvatud ksv! Suursöödi oma *Achenis*. Kohver ja mees viidi jaamahoonesse, kus toimus põhjalik „puistamine“, loodeti sealt leida Saksa valuutat. Läbiotsimine muutus varsti tolliametnikuga kirjamarkide vahetamiseks ja sellega piirduski kogu ettevõtetud operatsioon.

Mõningaid tagajärgi võistlustelt:

1500 m ujumine vabalt: 1) Graf (Ungari) 20'39"; 2) Kuhnke (Ungari) 20'52"; 3) Cavaleiro (Prantsuse) 21'17"; 4) Pleplar (Ungari), 5) Sufrantz (Austria); 6) Monnette (Prantsuse).

3×100: 1) Saksa (Schminke, Mathes, Surmann) 4'23"; 2) Inglise 4'38".

Veepolo: 1) Ungari, 2) Saksa, 3) Prantsuse ja 4) Belgia.

Käsipall: 1) Saksa, 2) Austria, 3) Šveitsi ja 4) Prantsuse.

Jalgrattasõit: 1) Prantsuse, 2) Belgia, 3) Tšehhoslovakkia, 4) Saksa.

50 km jalgrattasõit: 1) Caudron (Prantsuse) 1 t. 17 min. 15 sek.; 2) Machart (Prantsuse), 3) Roger (Prantsuse), 4) Counillon (Prantsuse), 5) Jung (Tšehhoslovakkia).

Viievõistlus: 1) Müller (Saksa) 3824 punkti (maailmarekord 3660 Stock'i nimel), üksikalad olid järgmised: kaugushüpe — 7,15 (833 p.); odaheide 62.38 (831 p.); 200 m — 21 sek. (911 p.); ketas 38.08 (655); 1500 m — 4'33" (594 p.). 2) Hilbrecht (Saksa) 3433 punkti; 3) Amster (Austria) 3128 p., 4) Zarins (Läti) 3108 p., 5) Candido de Mello (Brasiilia) 2904, 6) Mikitch (Lõuna-Slaavia) 2825 p.

Anni ja Huatari „Parvepoistes“.

Soome üliõpilased näitlesid juba 300 aastat tagasi!

Helsingi Üliõpilasteatri juhataja
intervjuu „Üliõpilaslehele“

Kuuldes, et Helsingi Üliõpilasteater külastab oktoobri algul Tartut, pöördusime teatri juhataja mag. Jouko Paavola poole, et pärida temalt mõningaid üksikasjalikumaid andmeid selle kavatsuse kohta, et saada ülevaadet soome üliõpilaste näitlemisharrastusist.

„See kavatsus on minule eriti armas,“ ütles mag. Paavola. „On ju hõimutöö olnud mulle aiva lähedane, kuna olen olnud Akadeemilise Hõimuklubi aktiivne liige, teotsedes juhatuses jne. Näitlemise siis seal palju. Neist selleaegseist näitlejaist on nüüd Üliõpilasteatris paljud, oli ju paari aasta eest 30% kogu näitlejaskonnast hõimuklubilasi. Meie nüüdne tegevusala on palju laiem, sest

meie tegevus on aja jooksul muutunud nii reeglipäraseks, et oleme muutunud peaaegu kutseteatriks.

Mis puutub soome üliõpilaste näitlemisharrastusisse, siis võin öelda, et see juurdub juba ülikooli asutamisajast. Turu ülikooli avamisel 1640 mainitakse, et üliõpilased on esinenud mingi näidendiga, ja sama sajandi lõpust teame, et üliõpilased harrastasid agarasti näitlemist. Meie teater on siis omal kombel meie maa vanim ja võib paari aasta eest pühitseda oma 300 aasta juubelit.

1926. aastast on Üliõpilasteater tegutsenud samadel alustel kuni tänini. Siis sai teater oma põhikirja, mille järgi „teatri eesmärgiks on olla katse- ja intiimteater. Ta peab kasvatama akadeemilisi

näitlejaid ja juhtijaid-nõuandjaid.“ Egas ometi kõik meie näitlejad või siirduda kutselisesse teatrisse, aga kõik viivad siiski kaasa näitlemisharrastuse, mida võidakse rakendada maa seltskonnaelu edendamiseks. Aga on ju ka mõned siirdunud kutseliseks näitlejaks, näit. minu eelkäija Jorma Norrino, kes oli esimene meie oma ringest tõusnud juhataja ja kes umbes kolm aastat juhatas innukalt meie teatrit, on nüüd rahvusteatris ja tuntud filminäitleja.

Nagu teatri nime järgi võib otsustada on kõik meie näitlejad akadeemilisest ringest, on hulk magistreid ja muid teadusliku kraadiga tegelasi, kes oma kutsetöö kõrval harrastavad teatrit. See ongi tarvilik teatri kunstilise taseme kõrgelhoidmiseks, sest ainult noorte üliõpilastega pole see võimalik. Palka meie ei saa ega soovigi. Töö vaimustab kõiki. Arvustused on olnud üldiselt liigagi kiitvad, ja rahvast käib rohkesti.“

„Aga teie kava, suunitlused ja see Eesti-matk?“

„Liiga palju küsimusi korraga. Alustame siis kavast. Üldse on meie teater selle 11 aasta jooksul esitanud umbes 40 näidendit, ja neist vaid paar-kolm välismaist.

Eesmärgiks on tuua päevavalgele unustusse jäänud soome näidendeid, muidugi saate aru, et see ei tõmba igakord suurt rahvahulka. Oleme teinud päris julgeid „tempe“, näiteks läinud talvel esitama Juhani Aho „Panu“, mida peeti täiesti ebadramaatiliseks, ja sellest on siiski tulnud meie teatri suur võit. A. Kivi vaimustav „Lügelaul“ — Margareeta-nimeline näidend on ka kuulunud meie kassasse, ehkki sedagi peetakse üldiselt nõrgaks.

Suunitlusi on meil palju. Sel talvel tuleb vahest 7—8 esietendusõhtut, ja meie etendame ainult igal pühapäeval. Teeme ka ringreise maal. Veebruaris meie praegune suurim näitleja Hilda Pihlamaagi on meie külaliseks, juhataedes Racini suurt tragöödiat „Phaedra“, kus ta ise esineb nimiosas. Läinud kevadel tegime erilise katse, siirdusime seest välja — vabasse õhku, Helsingi

vabaõhumuuseumi Seurasaarele, Minna Canthi rahvanäidendiga „Ronila talus“, sellest alles edu tuli. Kevadel ja nüüdki oleme näidelnud seal paarkümmend korda ja aiva täiele „õuele“. Oleme seal ka mõned korrad etendanud „Tukijoella“ (Parvepoisse), mis ongi meie kavas Tartu külastamise puhul.

Omalt poolt oleksin meeleldi näinud, et oleksime Eestis esinenud meie suurima kirjaniku A. Kivi näidendiga, mis iga aasta on olnud meie kavas, aga mõtlen publikule, kellel keel ei ole tuttav ja eriti, kuna siis oleks pidanud võtma kolm eri näidendit, valiti „Tukkijoel“ (Parvepoisid) võõrusetenduseks. Ja miks siis mitte, kui see on ju soome rahva armsaim näidend. Seal on palju kauneid ja lõbusaid laule ning tordaid ja meeldivaid tegelasi. See kuulukse olevat Eestiski tuntud „Parvepoiste“ nime all. Vahest

Eeva Räsänen (Lyyli Tavast) ja Jouko Paavola (Pietar Kaikkivaltta) — Heino Leino „Toomas Piispa's“.

Stseen A. Kivi näidendist „Margareeta“.

ehk peetakse teil sellest nii lugu nagu meil „Mikumärdist“, mis minu meelest on suurepärane. Neis tundub olevat koguni palju ühistki.

Eesti üliõpilaskond on meie külaskäigusse suhtunud eriti sõbralikult. Kõik meie näitlejad on suuresti innustunud sellest külaskäigust ja nende mure, kes ei saa kaasa sõita, on suur. Näidendis on 20 eri osa, aga seegipärast pool meie tegelaskonnast jääb Soome, nii tore kui olekski kõiki kaasa tuua.

Loodan kindlasti, et meie külastus õnnestub hästi ja et võidame eestlaste poolehoidu. Meie omalt poolt katsume anda oma parima meie toredas parvetajate näidendis.“

Täname mag. Paavolat ja kinnitasime ennustades õnneliku reisi, et hõimuveldel ja -sõsarad kindlasti peavad vähemalt samapalju lugu kui soomlasedki selles toredast näidendist ja ta tegelasist.

Venla

Kunstiloomingu ratsionalistlikest moekoolest.

Ainult kaks nime on nimetada meie kaas-aegsete autorite kõige vanemast generatsioonist, kellel on piisanud jõudu ja julgust olla ja jääda oma loomingu täiesti sõltumatuks nii varasemate aegade kui ka kaasaja tendentslikust meel-susest. Neile on olnud nende looming puht-vaimne ilmutis, mingi valulik tung lunastumi-seks sõn a s, mingi neile enestelegi selle süga-vamas olemuses mõistetamatu kutsumus, mis ta-lutas neid vastupandamatu jõuga. Kuigi me mõnikord ka nende varasema ea loomeviljas oleme vahest ehk aivanud teatavat välist kin-nismõtet, ühel vähem teisel rohkem, on see hil-jem siiski, õnneks, osutunud vaid loova ande tolle hetke sisevõitluseks, mis oli suuteline lunastama hilisema loomingu veel sügavama vaimse küpsuse. Need kaks on: Tamm-saare prosaistina ja Under lüürikuna. Iga-tahes võime nentida nende loomingu paremikus väljajõudmist aegade murdmõjude kammitsaist puhta vaimsuse teenimisse. Kaugelt arvukam osa aga niihästi vanemast kui ka keskurpõlvkon-nast on kannatanud ja on jäänud kannatama aja-voolude tendentslikke, kunstiloomingu suhtes reetlikke mõjutusi.

Olevikuhetkel on need mõjundid kahesuuna-lised. Mõlemad nad kannavad endaga tendent-sikallakut (kuigi varjatut), kuid kumbki erine-vat. Ühel on selleks rahvuslikkus, tei-sel — internatsionalism, mille puhul need mõlemad sõnad on mõeldud nende sotsiaal-poliitilises, mitte filosoofilises tähenduses, mis alati pole identsed, eriti viimase, s. t. internat-sionalismi mõiste puhul.

Kumb ideoloogia meie lähema tuleviku suhtes kujuneb ühiskondlikult ja kirjanduspoliitili-selt määravaks, on sõltuv jõudude kvantitatiiv-sest vahekorra-st ning ka oleviku üldpoliitilisest kallakust. Mõlema puhul on aga tegu kirjan-duspoliitilise nähtega, millise kahe sõna süntees juba kõlalt, kuid veel enam mõistelt on loomingu kui vaimse ilmutuse suhtes alla-kiskuv. Mõlema nende rühmituse idee vaimsel vaagimisel võib olla seejärgi printsipiiks püüda eritella väiksemat kahest võimalikust pahest.

Nende ridade kirjutaja ei kavatse siinsega teostada vaagimist selle ega mingi teise print-siibi alusel. Kuna, ja seda päris avalikult öel-des, kummalegi poolele ei kuulu tema aktiivne sümpaatia. Selle lihtsa ja juba varem mainitud tõiga pärast, et nad mõlemad kannavad endaga

ratsionalistlikke tendentsiohje. Kunstilooming aga oma sügavamas olemuses on irratsionaal-seist iidjõududest toituv, puhtvaimne rea-liteet ja sellena sõltumatu kõigist aja pind-misist moeooludest, tulgu need kust poolt tahes.

Kahest eelpoolnimetatud puhtvälisest mõju-tusest kaasaegsete generatsioonide suhtes nii meil kui ka mujal Euroopas on ajaliselt vanem internatsionalistlik hoiak. Pole koht siin internatsionalismi kui ilmavaadet lähemalt analüüsida. Olgu mainitud vaid, et ta tõi en-daga sügava inimarmastuse- ja vendluseidee, mis jääb kõigis aegades hinnatavaks. Kuid selle teostamisele ta rakendas väärade vahendi-tega, hüljates kõike varasemais maailmavaa-teis, — ka seda, mis on neis vaimset. Veel enam, ta valis oma põhimõtteks vaimsuse täie-liku eitamise — ja nõnda ise hakkas endale kae-vama hauda. Ning see on ka määravaks põhju-seks, et sellest vaimsust eitavast meelsusest kan-tud ajastu ei võinud anda kunstiloomingu sü-gaväärtuslikku, üldinimlikku loomevilja, kuna kunstilooming oma olemuselt on vaimne rea-liteet. Meile murdis sisse see materialistlik kal-lak sajandi algukümne suure revolutsiooniga. Teatavasti toovad revolutsiooniajad alati endaga äärmuslikke jõuimpulssse. Ning mis palju hal-vem: inimõlved ei vabane nii hõlpsalt nende äärmuslike jõudude ühekülgsest ja seega pinna-lisest järelmõjust. Ka meie revolutsiooniaega-del virgunud ja praegu kunstipoliitiliselt (sõna k u n s t i laiapiirilises mõistes) mõõduandev ge-neratsioon on kandnud seda materialistlikku, re-volutsiooniaegadelt pärit saatuslikku järelmõju kuni kõige hilisema ajastuni. Aastakümne al-gul ta muutus otse domineerivalt jultunuks, kuid hiljem üldise vaimse mentaliteedi muutu-des oli sunnitud end ohjeldama. Kuid aja po-sitsioonist tingituna ta oli võimeline looma oma kooli, produtseerijate ja arvustajate kaadri ühise rindena. Veel enam, sellel koolil on ka kõige nooremas, äsja küpsemise staadiumis viibivate seas oma järeikasv, kes visalt ja meelegeitlikult hoiavad kinni oma õpetajate mentaliteedist. Nende viimaste puhul aga tundub see hoiak puhtkunstlikuna, kuna neilt kui juba rahuliku-mas ja tasakaalukamais vaateis ja oludes sündi-nuult võiks loota haaravat ja sügavat vaim-sust. Näivasti on nende veened sõltuvad puhtainelisest tasuvuse kalkulatsioonest, kuna n e n d e kool on seni olnud kultuurkapitali summade suhtes valitseja osas. — Palju raske-

malt mõistetav aga on selle kooli esindusliku-akadeemilise arvustaja teatavas mõttes (just kooli ideoloogia suhtes) reetlik kallak meie luuleklassiku, Marie Underi, loomingu väärtuslikkuse rõhutava hindamisena. Kuna viimase puhtvaimsusest kantud looming on internatsionalistliku kooli ideoloogiaga sisuliselt teravas vastuolus. Aga võib-olla on selle konkreetse juhu puhul mängus palju inimlikumad tunded ja sümpaatiad.

Kõige hilisem aeg aga on toonud endaga sootuks uue, eelmisele täiesti vastupidise kallaku rahvusliku ideoloogia suunas. Ja kuna sel viimasel on olevikus aktiivsete jõudude suhtes suurem kõlapind ja seega eeldusi kujuneda ajas määravaks kooliks (kõne on ikka kirjanduslikust koolist), siis on märgata juba massilist ülejooksmist.

Pole võimalik siin süvendada sellegi ideoloogia põhjalikuks analüüsiks. Olgu vaid mainitud, et rahvuslikkus kui üleüldisest jõududest toituv vaimne reaalsus talletab endas loovindiviidile sügava jõuallika. Sellena ta on suur ja määrav, ja seisab kõrgemal kõigest ratsionaalsest programmlikkusest. Kui seda suurt ja püha sõna aga rakendatakse puhtvälise paroolina, siis kaotab ta oma pühaduse ning saad nõnda kogu vaimse loomingu suhtes uueks, teisekallakuliseks, kuid ikkagi jälle vaid viletsaks, vaimse loomejõu pühadust labastavaks tendentsikammitsaks.

Kogu siinse mõttekäigu vältel on sõna tendents tarvitatud tavalisest ulatuslikumas mõistes. Võiksime isegi eritella siinsega teadlikku ja alateadlikku tendentsikallakut.

Teadlikust tendentsist võiksime kõnelda kui nn. sotsiaalse tellimise täitmisest. Autor oma loominguga neil puhkudel püüab propageerida ideoloogilisi mõtteid ja suundi, mis antud hetkel on nimetatud üldiselt kehtivaiks rahvuse suhtes, kuhu kuulub autor. Täiesti kõrvale jätame siin nende suunade väärtuse vaagimise. Oluline on, et autor oma loomingulise lähtemõtte kõnesoleval juhul pärib väliseist normidest, mitte enda hingesügavusist välja purskuvast loomejõust. Ta arvestab seejuures vaid oma mõtete menükust kaasajas ja sellest tingitud „turustamise võimalusi“, mitte nende vaimset, loomejõulist kvaliteeti. Sellast tendentsikallakut võime leida rahvuslikult häälestatud kirjandusliku kooli juures (mille puhul sõna rahvuslik on mõeldud välise etiketina).

Internatsionalistlik kool aga on meie olevikus sõltumatu sotsiaalse tellimise täitmise kasulikkuse printsiibist. Selle tendentslikkus on rohkem alateadlik vaimne takerdumine mate-

rialistliku maailmavaate hingetusse, milline maailmavaade, paraku küll, on kujunenud internatsionalismi kui sotsiaalse ideoloogia filosoofiliseks baasiks. Selle kooli loojad oma loomingus jäävad kummardama vaimsust salgavat maailmavaadet, sulgedes nõnda ise omale tee kõrgema vaimsuse teenimise avarusse.

Pole kavatsatud siinsega randuda poliitiliste mõttevoolude juurde. Pole tahetud öelda, et kirjandus ühe programmi peaks vahetama teisega. Internatsionalismi asemele natsionalismi, sotsialismi asemele kapitalismi. Ei. Need on puhtvälised, ühiskondlikud suhtumised. Muutus aga peab sündima loovindiviidis endas. Eeskirjad ja paragrahvid, demonstratsioonid ja revolutsioonid võivad muuta ainult olukordi, kunagi mitte — inimest. Nii sotsialism kui ka kapitalism võib olla hinge vangimajaks, kui tema ühiskonnas üksiku vaim ei või kasvada suuremaks kui see kong, kuhu ta on suletud. On vaid üks lunastus: Inimese sügavamast tunnetusest peab taanduma elutu materialism, andes ruumi elavale, hingestanud vaimusele.

Ning nüüd kunst üldse, sõnakunst eriti — mida muud ta peaks püüdma kui olla sillaks inimlikust piiratudest kõiksuse avarusse. Võiks salata üldse elu esteetiliselt kohtlemist, aga veel meeletum oleks nõuda, et juhusliku igapäevasisu valimatut kroonikat võiks käsitleda kunstina. Aja sündmustäite ühtlasest voolamisest kunst tõstab välja midagi, mis on rohkem kui ainult voolamine. Ning see, mida luuletaja annab oma sõnas, on ilmutus maailmasisust ning seepärast — tõelikkus kõrgemas mõttes. On pöörane mõistmise pahurpidikäik, kui tahe-takse, et ideaalid peaks kohandama turunõudeile, selle asemel et tunnista ideed kui jõulätet andmas maailmale kuju. Seda mõistmise pahurpidikäiku on olnud ka meil. Kuipalju kunstilooming suudab sisendada inimesele iidse vaimuse jõulätteid, on sõltuv looja isikust, ajast, põlvkonnast. Tema püüdleval igatsusel leni mõõdab ta suurust. Kui aga seda vaimsust üldse salatakse, siis tasub see end raskelt kätte. Ning häda rahvapõlvele, kelle prohvetid on selle salgajad.

Agas inimesele, ja seega kõigile rahvaile ja generatsioonidele kõigest ajalikkusest läbi on iidisvaimselt määratud sügavam ülesanne, mis on oma sisult igavesti mõistetamatu, kuid olemuselt aimatav. Ning tänu sellele ei jää inimkond kunagi takerduma pinnaliste väärmõtete külge, vaid uued jõud talutavad teda uute võitlusteni, milles lunastub uusi vaimseid sügavusi. Võib rõõmsana nentida tööka, et ka meie kõige noorem vaimne generatsioon on suuteline kasvata endas vaimseid loovjõude, kes üksilduses

küpsevad. Ärgem nimetagem nende nimesid, kuna see oleks neile vaid haavav. Päälegi ei seisa kaitsjana nende seljataga ei ükski ajavoolus määrav rühmitus ega kool. Ning vaevalt nad seda igatsevadki. Neile on looming seesmine võitlemine ja selle lunastamine kannatamise viljana. Nad on nagu rasedad emad, kes mõtlevad ainult lapsele oma südame all, küsimata, mida küla neist arvab. Nad on hinge põhjas sügavalt teadlikud; et kõik nende loomejõu tuleviku suutlikkus ei olene vaid nende mõistlikust tahtepingutusest. Kuna sageli nad

jäävad seisma oma mõttenägemuste kui kingituse ette. Nad tunnevad oma hingel loomejõu väimset koormat ja nad igatsevad seda kanda. Võib-olla on neil tulevikus midagi öelda oma rahvale, siis kui see öeldu vastupandamatult kasvab välja nende hingest sisejõu spontaansusest kantuna. Praegu on aga vaid lausa õnn, kui nad suudavad hoida end kõrgemal moekoolide päevakarast, et väliselt vaikuses, kuid seda tugevamas sisevõitluses väimselt küpseda.

Roopi Hallimäe.

Akadeemilise Meeskoori kontsertmatk välismaale

Tartu üliõpilaskonna esinduskoor Akadeemiline Meeskoor teostas möödunud kevadel pikema kontsertmatka välismaale, esinedes paljudes kohtades Kesk- ja Põhja-Euroopas avalikkude ja raadiokontsertidega ning leidis sõbraliku vastuvõttu paljude teiste akadeemiliste kooride poolt. Koori juhatas ringreisil R. Ritsing, solistidena esinesid tenor R. Jõks ja pianist V. Tiltin. Kooriga liitus ekskursiooni korras ka hulk teisi üliõpilasi ning viilistlasi, eesotsas koori aujuhataja Johan Simmiga. Reis kestis 30. maist kuni 20. juunini ja selle ajaga sõideti läbi Läti, Poola, Saksa, Taani, Norra ja Rootsi. Koori esinemised võeti publiku poolt vastu täieliku poolehoiuga ja välismaine nõudlik muusikakriitika tunnustas üksmeelselt koori kunstilist küpsust.

Esimene peatus tehti Riias, kus vastuvõtu ja esinemise korraldas suure hoolega Riia üliõpilaste segakoor „*Dziesmuvara*“, kes on ise korduvalt kontserterinud Eestis ja valitud juba varem Akadeemilise Meeskoori sõpruskooriks. Riias esines Meeskoor erikontserdiga konservatooriumi saalis ja sai publiku kui ka arvustuse poolt harukordselt heatahtliku tunnustuse osaliseks. Sõbraliku kuulajaskonna ja paljude teiste kooride

poolt saadeti rohkesti lilli ja tervitusi, seejuures tervitas koori ka Ülemaailmse Üliõpilaste Muusikaliidu president ameeriklane M. Bartholomew, kes läbisõidul Riias viibides sai isiklikult kontserti pealt kuulata. Pärast kontserti tegi M. Bartholomew teatavaks, et Akadeemiline Meeskoor on vastu võetud Ülemaailmse Üliõpilaste Muusikaliidu liikmeks. Ka hiljem olevat ta pidevalt ajakirjanduse kaudu jälginud Meeskoori ringreisi ning saanud koori võimetest kõige parema mulje.

Riias siirduti edasi Varssavi. Siin saadi lähemat ühendust Poola meeskoori „*Harfa*ga“ ja Poola-Eesti ühinguga. Viimase korraldusel esineti välisministeeriumi ametnike klubi ruumides kinise seltskonna ees vähendatud eeskavaga. Poolas külastati veel Krakovi ja kuulsamat kuurorti Zakopane't Tatra mägedes, kus nauditi kaunist mäestiku loodust ja esineti kuurordi soliidseima hotelli „*Morskie Oko*“ saalis ning juhusliku vahepalana *Wieliczka* soolakaevanduse maa-aluses kirikuruumis.

Poolast sõideti Saksamaale, peatudes Breslaus, Dresdenis, Leipzgis ja Berliinis. Leipzgis esineti erikontserdiga raadios ja Berliini ringhäälingus lauldi 10 laulu heliplaatidele. Ka külastati

Berliinis Wilmersdorfi surnuaial eesti helilooja Rudolf Tobias'e hauda, kus korraldati väike aktus mälestuskõnega ja kolme lauluga.

Berliinist siirduti Kopenhaageni, kus nauditi paari päeva kestet üliõpilaskonna meeskoori „*Studenter Sangvorenigen*“i väga sõbralikku vastuvõttu. Koor on käinud 1931. aastal kontsertreisil ka Eestis, seetõttu leiti meie koorist veel isiklikke tuttavaid. Vastuvõtva koori korraldusel esineti ühel õhtul vähendatud eeskavaga järvepaviljonis „Sopa Villonen“ ja järgmisel õhtul suviaias „Lorry“ ning täieliku kontserdiga Kopenhaageni ringhäälingus. Ka Taani-Eesti ühing eesotsas selle esimehe, bürgermeister dr. *Kaper*'iga osutas suurt tähelepanelikkust ja sõprust koori vastuvõtmisel.

Järgmisena peatuti Oslos, kus korraldas vastuvõtu ja esinemisi sealne akadeemiline naiskoor „*Kvindelige Studenters Sangforening*“, kes on ka Eestis laialdaselt tuntud oma esinemistega üldlaulupidudel. Nende poolt võeti Meeskoori vastu haruldase sõbralikkusega ja pidulikkusega, äratades laialdaselt ka publiku tähelepanu. Kohalejõudnult siirduti Oslo ülikooli juurde, kus eestlasi tervitas soojade sõnadega ülikooli

rektor *T. A. Seip*. Teisel päeval esines Meeskoor kontserdiga Oslo ülikooli aulas ja erikontserdiga ringhäälingus.

Ringreisi viimase etapi moodustas esinemine Stokholmi vabaõhumuuseumis „*Skansen*“. Vastuvõtjaks oli sealne üliõpilasmeeskoor „*Stockholms Student-sångarförbund*“, kellel seni polnud ligemaid suhteid eesti laulukooridega, nüüd aga Akadeemilise üsnagi tõsiselt kestvaid sõprussidemeid.

Koori ulatuslikku ringreisi võib pidada kõigiti kordaläinuks. On loodud tihedaid suhteid paljude naabermaade üliõpilaskoorega ja üliõpilaskondade ning muusikala juhtivate tegelastega, nendest paljud valiti ka koori sõpruskoorideks ja -liikmeiks. Samuti on rohkesti välismail tutvustatud eesti muusikat ning äratatud pidevatki huvi selle vastu. Kunstilise õnnestumise poolest võib koor tunda täit rahulolu, sest arvustustes üksmeelselt lausunud tunnustused on kindlasti rohkem kui ainult viisakuseavaldused. Koori liikmeilt ja juhatajalt nõudis ringreis küll äärmist pingutust ja distsipliini, kuid seda tasusid peale kontsertreisi sisulise õnnestumise ka mitmekülgne ekskursiooniosa; küllastati rohkesti suurlinnade tähelepandivamaid asutisi ja muuseume ning nähti külluses ka haruldasi maastikke.

Küllastati ka Eesti saatkondi ja süvendati suhteid väliseestlastega.

Arvustusi

Kuna kõik arvustused erandita tunnustavalt hindavad koori ja ta juhatajat, siis toome siinkohal vaid mõned väljavõtted nõudlikumailt arvustajailt.

Läti helilooja ja muusikaarvustaja *J. Graubiniš* kirjutab „*Briva Zemes*“ 1. juunil muu hulgas järgmist: „Eesti kontserdil kuulsime palju ilusaid laule. Koorijuht *Richard Ritsing* laulude tõlgitsemisel algusest kuni lõpuni näitas maitserikast tagasihoidlikkust ja töösse süvenemist. — Lauljad ja koorijuht, sõna otseses mõttes, maeti täiesti lilledesse.“

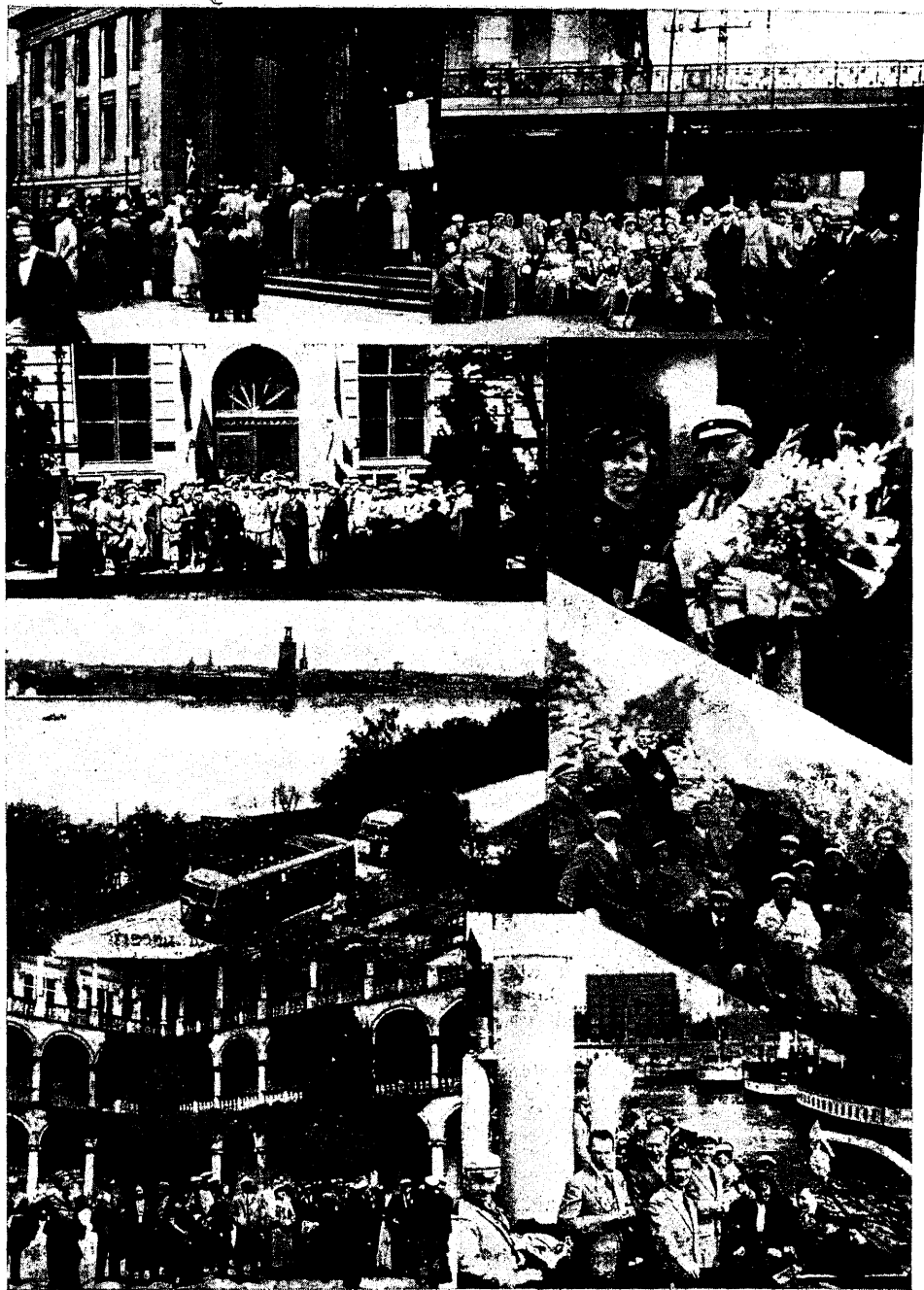
Jānis Zalitis ütleb 1. juunil „*Jaunakas Zinas'es*“:

„Lauljad-üliõpilased — noored, samuti noor nende muusikaline juht *Richard Ritsing*, noored ka mõlemad solistid. Kuid kuuldes selle mitte suure, aga distsiplineeritud koori laulu, veendusime kohe, et töö on tehtud vanade heade traditsioonide vaimus. — Kava esimeses osas kuulsime juba hästi tuttavaid *A. Läte* ja *Tobiase* laule, samuti nooremate töid. Hästi õnnestunud on *A. Karindi* „*Talvine õhtu*“ ja *R. Ritsingu* „*Oh, sõbrad, ei lase ma öelda*“. Kontserdi teine osa erines oma sisult ja tehniliselt struktuurilt.

Tundeliselt kaunid, eriti nüansiliselt delikaatsed olid *M. Saare* laulud. —

Koori juhtimisel *Richard Ritsing* esines tundeküllase, intelligentse kunstnikuna. Tema žest lihtne, kuid leiab kooriga hea kontakti. Hääled hästi ühte sulatatud ning koori kõla puhas.“

V. Därzinš kirjutab „*Rits'is*“: „Olgugi et koor pole arvuliselt väga suur (umbes 40 lauljat), koosseis häälte suhtes on aga väga võimas ja ühtlane. — Koorijuhi ning helilooja *Rich. Rit-*

Pilte Akadeemilise Meeskoori ringreisult: Vasakul ülalt alla — Oslo ülikooli ees, Riia konservatooriumi ees, ringsõidul Stokholmis, „Waweli“ lossi õues; paremal ülalt alla — saabumisel Kopenhageni, Oslo üliõpilasnaiskoori juhataja Agnes Beivig ja A. M. juhat. R. Ritsing, Tatra mägedes, väljasõidul Norra fjordidesse.

J. Simm ja R. Ritsing
Rudolf Tobiasse hauda
külastamas.

singuisikus on koor leidnud enesele kiiduväärse šefi.

Nii meil kui ka eestlastel on oma lemmiklaulud — „nurgakivid“, sellega seoses tahaksin nimetada eriti kaht šedöövri, nimelt Tobiasse humoristlikku „Varast“ ja Saare sügavpoeetiliselt „Hällilaulu“, mis on eesti kooride külaskäikudest ka meil „populaarsed“. Mõlemaid tuli korrata. Samuti on kiiduväärt meloodiliselt ja harmooniliselt omapäralt Vettiku „Öö“, V. Kapi hoogne „Vasarad“, lõpuks koorijuhhi enda huvitav „Oh, sõbrad, ei lase ma öelda“, mis on üks eesti silmapaistvamaid ja iselaadsemaid oopuseid. —

Kontsert, mis algas Läti ja Eesti hümniidega, saavutas suure edu. Roose sületäie, mis kaunistatud rahvusvärvidega, oli saatnud riigipresident dr. K. Ullmanis.“

Riia vene lehe arvustaja (Segodnä Vetšerom, 31. mail) mainib oma arvustuses järgmist: „Tartu akadeemiline koor jättis oma esinemisest Konservatooriumi saalis väga hea mulje nii häälele koosseisult kui ka distsipliinilt muusikaliste ülesannete täitmisel. Koor avaldas end painduva instrumentaalsena tema juhi Richard Ritsingu kätes. — Aga ka kõik teised programmi numbrid täitis koor täiuslikult, hingelise rikkuse, dünaamiliste varjundite mitmekesisuse ja suure intonatsioonilise puhtuse ja rütmikindlusega.“

Oslo „Arbeiderbladet“ 18. juuni numbris toob pika arvustuse, kus öeldakse: „Kõik koori häälerühmad on eriti ilusasti kokku laulnud, mistõttu akordid omandasid mõnusa oreli või

pehme ja ümmara metsasarve kõla. Dirigent R. Ritsing on hästi koolitatud muusikakunstnik, ta valitseb kergusega ja tähelepanudava täpsusega oma koori helitööde nüanseerimisel ja tõlgitsemisel. Seepärast õnnestusid koori karakteristlikult viimistletud ettekanded perfektselt...“

Norra kõige valjem ja nõudlikum arvustaja Arne van Erpekum Sem kirjutab „Tidens Tegn“ 17. juuni numbris: „Rõõm on kahekordne, kui vaimustus tuleb puhtast südamest ja teesklemata otsekohesusega võib tarvitada superlatiive. Seda võib öelda eesti üliõpilaste koori kohta. See on suurepäraselt kokku laulnud meeskoor, kes omab nii ilusa kõla, missugust harva kuulda. Koori saavutised annavad tunnistust kõrgeast kunstikultuurist ja juhataja R. Ritsing näitas, et ta on väljapaistev dirigent ja muusik ning vokaaldirigent. Koor laulis haruldase pretsisiooniga ja kõlalise meeldivusega ning tuletas tihti meelde oma instrumentaalse kõlamõjuga Dooni kasakate koori, kuid ületas viimast muusikalise kultuuri ja kunstilise maitse poolest. Esitatud laulud seisavad kõrgele nivool nende kooriseade on väljapaistev. Neid peaksid meie meeskoorid värskendamise ja rikastamise mõttes oma kavadesse võtma...“

„Aftenposten“i arvustaja Reidar Mjõen märgib oma arvustuses järgmist: „Selle külaliskoori häälekõla on haruldaselt hea, täis ilu ja selgust, kõik häälerühmad tasakaalustatud ilusate tenorihääle ja jõuliste alumiste hääletega. Ettekanded R. Ritsingu juhatusel näitasid väga peent

laulukultuuri ja maitserikkust, head muusikalist arusaamist, juba kohe algul oli selge et meie ees seisab kvaliteetkoor. Ka programm oma 10—12 komponisti nimega köitis huviga tähelepanu...“

Arvustaja Pauline Hall kirjutab „Dagbladet“i 17. juuni numbris: „Kui eesti üliõpilaskoor Akadeemiline Meeskoor, kes eile laulis aulas, oleks meid külastanud paremal ajal, siis oleks kindel, et ei oleks jätkunud ühest ainsast kontserdist, vaid pidanuks oma edu jätkama mitme kontserdiga. Eilne kontsert arendas ja laiendas meie muusikalist horisonti... Koori muusikaline kultuur seisab kõrge tasemel. Noor dirigent R. Ritsing oskab kasutada oma koori ilusaid hääli osavasti, ta omab terava kuulmise nüanseerimiseks, mis tuli kasuks iga numbriga hääle vahetamiseks. Tema vaba ja küps juhatamistehnika avaldas harukordset juhiannet. Koori kõla levis elastselt ja noorusliku värsksusega. Akadeemiline Meeskoor saavutas suuri võite ja teda krooniti rikkalikult...“

Helilooja Thorleif Eken avaldab oma arvustuses „Oslo Nyhets & Avertissementsblad“i 17. juuni numbris: „Dirigent R. Ritsing on hea meeskoori-komponist... Akadeemiline Meeskoor omab ainult häid hääli ja dirigent R. Ritsing oskab neid esmajärgulisi mõjuvahendeid kasulikult kasutada... Koor evib delikaatse fraseerimis- ja nüanseerimisviisi, kusjuures erilist tähelepanu väärib pianissimo...“

Arvustaja Ulrik Mork märgib ajalehes „Nationen“ (17. juunil) järgmist: „Eile oli aulas väljapaistev, tüse üliõpilaskoor... ülihea dirigent R. Ritsingu juhatusel... Iga koorilaul tõi meile midagi köitvalt huvipärast, kuna neid esitati rikkalikult varieeritud väljendusega ja akadeemilise kultuuriga. Noorele dirigendile tegid tema laulumehed au tänu tema enese diskreetsele ja väga sümpaatsele juhatamisele... Koori paremad numbrid olid A. Läte fantaasiarikas „Pilvedele“, Vettiku ilus „Öö“, R. Ritsingu „Oh sõbrad, ei lase ma öelda“, M. Saare võluv „Hällilaul“ ja tore pulmaviis „Hiir hüppas...“

Ka solistid esinesid igal pool väga edukalt ja said sooja poolehoidu ning hea arvustuse osaliseks. Nii näiteks kirjutas J. Zalits „Jaunakas Zinas“es: „Solistidena esinesid laulja R. Jõks ja pianist V. Tilting, kes oma ettekandega väljendasid tublit musikaalset distsipliini maitset ja tehnilist oskust“, ja Arne van Erpekum „Tidens Tegn“is: „Kontserdi keskosas laulis R. Jõks rea laule ilusa ja kõlarikka häälega. Hästi saatis klaveril V. Tilting, kes solistina esitas hea mõjuga ka mõne klaveripala.“

Pisimuljeid Upsala ülikooli suvekursusist

Reisiteekonna valisime Turu kaudu — kaalutlustel, et samal reisil tutvuda kahe maa ja rahvaga ning teisest küljest, et vähe juba harjuda Soomes nii palju pahandusi tekitanud rootsi keele ja kommetega.

Vaatamata soome üliõpilasnoorsoo väsimatule võitlusele rootsimeelsuse vastu ja püüdele — Soome soomlastele, peab vanem haritlaspõlv valdavas enamuses siiski peeneks eelistada rahvuslikkusele rootsi keelt ja kombeid.

Hiljem näinud mõlemaid maid ja rahvaid leiad neid võrreldes mõlema juures nii palju ühist. Talumajade ehitusstiil, sisustus, perekonnakombed jne., kõigis võid leida sarnasust, kumb kummaltpoolt on laenanud, seda ei oleks põhjust siinkohal enam kaaluda. Pole ka haruldus näha nüüd vabariiklikkus Soomes kehtimas veel tiitleid „vapaherra“ jne. ning samuti kuningliku päritoluga maakondadevappe õige mitme krooninupukesega. Lõpuks jääb siiski mulje, et rootsi kultuuri mõju Soomes on soomlastele kasvanud üle pea, ning soome kaasvõitlejail tuleb pidada rasket võitlust soomluse täielise tunnustamise eest. Usume, et kui praegune vabariiklik noorpõlv vananeb, siis alles saab Soome täiesti soomliseks.

Selliseid „mässumõtteid“ mõlgutades valdas mind uudishimu, kui hommikudus selginesid Ahvenamaa — Ålandi saared. Kas kuulen veel varajasel hommikutunnil selles Soomele kuuluvast sadamas viimase jumalagajätuna mõne soomekeelse sõna?

Kuid kahjuks ei, kuna sadamas olevalt, küll soome politsei mütsi kandvalt ametnikult kuulsin vaid laulvas toonis hääldatud rootsi keelt, sama kiirelt kõnelduna, nagu seda juba reisi algul kaasreisijailt rootslasteltki olin harjunud kuulma.

Leppinud paratamatult arusaamatu ja tumma pealtkuulaja osaga, püüdsime oma aega viita laeva saatvate kajakate söötmise ja sügissuve päikese ning karge mere- tuule nautimisega.

Teatava põnevusega oodates kuninglikku rannikut, tundus aeg meile väga venivana, kuna kõik kaasasolev ajalehematerjal oli mõnda korda juba läbi loetud ja aina peegelsile merepilt muutus igavaks.

Aeg valmistas meile esimese n. ö. kuningliku üllatuse. Helsingis koostatud reiskava kohaselt pidime Stockholmis jõudma kell 12.30, et kohe edasi pääseda Stockholm—Upsala rongile. Kuid vaadates juhuslikult kella, olime üllatunud, kui kellaosutid näitasid nüüd juba 12.30, mil viibisime alles Rootsi ranniku lõpmatu paljude kaljusaare- keste valduses. Peagi saime laevapersonaalilt selgituse, et ikkagi jõuame õigel ajal päralt, kuna kuninglik rahvas eelistab Ida-Euroopa kellaaja asemel lääne oma, millise asjaolu olime esialgul silmapaari vahele jätnud.

Sõit Stockholmis-eelses saarestikus ning skäärides oli väga ilus, mille maalilisusele aitas kaasa hele päikese- paiste ja rootsi lipukultuur. Igal pisemalgi majakesel, suvilal, kaljutipus ja metsasalus oli oma sihvakas lipu- varras ja paljudel suvilatel lehvib sinine kollase ristiga rahvuslipp, tähistades veel kestvat hoogsat suvitustelu.

Mõnikümmend minutit enne reisiaja lõppu nägid ootusest väsinud silmad alles Rootsi pealinna ja kuninga residentsi Stockholmii oma juba laevalt nähtava suurlin- liku liikumise ja arhitektooniliste vaatamisväärsustega, mille kõrval kuningaloss oli väliselt nii vähenõudlikult lihtne.

Toll oli väsitav toiming palavuse ja kohvrite rohkuse tõttu, nii resijale kui ka ametnikele, kes oma kuninga erifi hoolsate teenijatena töötasid nii kibedalt reisijate

kohvrite intiimses sisemuses, et vaevalt aega said otsa- ette kogunenud higi pühkida. Muidugi vaev andis ka tulemusi, sest pea igal rootslasest reisijal oli peale öeldud tollitava tubakasaaduste ja likööride lisaks veel sel mää- ral lisa, mida tolliametnik ei peaks nägema. Hiljem selgus meilgi, milleks harrastati sellist närvepingutavat pisi- salakaubavedu ja miks tolliametnikud meie maabumise päeval nägid nii suurt vaeva.

Kuninglik tubakamonopol tahab hästi teenida, pak- kudes küll enamikus head importkaupa, aga ka kuning-liku hinnaga ja seetõttu on Rootsi omatööstuse tubaka- saadus küllalt kallis ja seejuures halb.

Harjunud Tartu ja Tallinna piinlikult karmi „suur- linliku“ liiklemismäärustega, millist nõuet tavaliselt küll suurlinnus polegi, pörkusime siiski kokku kohkuvate rootslastega, kes peavad paremaks sind mööduda lasta vasakult poolt. Tänaõnne õnne, et meist kumbki polnud siin sel hetkel autoomanik, kuna vastasel korral oleks kindlasti enam kannatanud meie füsioloogiline olemine.

Lõppeks, kohutavalt väsinud reisist, ametlikest toi- minguist saatkonnas, jõudsimme siiski õigeaks ajaks Stok- holm—Upsala elekterkiirrongile, mille vagunis leidsime oma väsinud kehale tunniajalise puhkeaja, kuna silmadel oli küllalt tööd ja tegemist, et kõiki näha, mis uus ja huvitav.

3. kl. vagun, milles olime aset võtnud, oma puhtuse ja poolpehme polstriga, oli võrdne meie vanemate 2-kl. vagunitega, milline asjaolu algul meid veidi segas ja alles vagunisaatja nõusolekut nähes (sest küsida ei osa- nud), rahunes meie meel. Eksitas ka kaasreisijate väli- muse korralikkus ja puhtus ning näiv viisakus, millist meie 3-kl. reisiseltskonna kohta ei saaks öelda. Niisama ka rongi „pöörane kiirus“, mille kõrval meie B-ekspres- tundub kaubarongina.

Vaade kihutava rongi aknast Rootsi maastikule pol- nud eriline, kuid tästiharitud põllud, suuruselt küll kaljuse maastiku tõttu väheldased. Samuti nägime ka palju traktoreid ja põllutöömasinaid väljadel, missugune asja- olu viitas maa kõrgele põllumajanduslikule kultuurile kui ka kõrgele elustandardile. Elamute nägus välimus ja töö- liste korralik rõivastus kinnitas sama arvamust. Ei kusagil jäänud silm peatuma lagunevale, viltuvajunud elamule ega kasutamatu katuseta elinaküünile, nagu neid võid sadade viisi näha meie raudteepiirkonnas turistide meeli- tamiseks või eemal peletamiseks, õiget põhjust nende olemasolu õigustamiseks oleks raske öelda.

Upsalas lootsime siiski teatavat vastuvõttu, kui mitte kuninglikku, siis vähemalt tavalist võõraste eest hoollit- semist, nagu omal maal seni oleme harjunud tegema.

Kuid kahjuks ei kumbagi, vaid tuli inkognitona jalu- tades üles leida Kuninglik Upsala Ülikool, millisest asu- tisest leiaksime siis kindlasti viisakate vabandustega vas- tuvõtjad ja kursuste korraldajad. Ja eks lõpuks oligi nii, nagu vabandustest selgus, et ise oleme „süüdlased“, kuna meile pole antud sellist kuninglikku võimalust, et jaamas olnud võõraid vastuvõtjaid ära tunda.

Leppisime siis olnud olukorra kui paratamatusega ja nähes ka sini-must-valget rahulikult lehvimas teiste kur- susest osavõtjate 14 rahvuste kirevas lipurivis — rahu- nes meegi meel ja kihutasime üüriautul meie määratud elukorterisse, et vähesest reisitolmest (kahjuks Rootsi raudtee ei tolmanud) vabanenuna hakata kursustekava kohe täitma.

Meie asukohaks sai moodne vastvalminud neljakordne üliõpilasmaja-hotell või ühiselamu — nii kuidas nimetada seda kuningliku toetuse ja seltskonna summa-dega ülesehitatud, üliõpilaskonnale kuuluvat maja oma 100 üksiktoaga.

Kumbki sai oma eri toa, väikese eestoa, seinakap-pide, moodsa mugava mööbli ning intiimse asutisega, millises asus veel sooja- ja külmaveedüüš jne. Kasutanud kõiki neid pakutud mugavusi, mõtlesime võrdluseks meie Tartu „studendibudesid“ pitskardinate ja muu kribu-kra-buga, ütlesime lakooniliselt — kuninglik, sest naljakas tundus tarvitada siinkohal tütarlaste tavalist väljendus-viisi, ma olen otse armunud teie toasse, nagu väljendas üks poolatari.

Saabumispäeva õhtul oli *Värmlands Nationi* (üliõpi-lasorg.) ruumes korraldatud kursustest osavõtjatele pidu-söök ja ettekanne sama organisatsiooni inspektorilt prof. Nybergilt „Üliõpilaselust Upsalas“.

Ettekanne, vanahärra huumorirohkusest, ja niigi kuu-lajaid huvitavast sisust tingituna, lõi peagi algul valitse-nud võrrastava meeleolu laudkonnast eemale, nii et kaua-kestva avaaplauši järele oli nagu inimesed ja ruumgi nii soojaks kõetud, et iga vähemgi hõigatud huumoriväljend sai marulise aplauši osaliseks.

Et aga kursuste juhataja dr. Carlberg oma ava-sõnas erilist rõõmu tundis hitlerjugendi rohkearvulisest ilnumisest, mõjus baltlastele kibedalt, et siingi tuli kuu-lata ja tunda ning võidelda pealetükkiva saksavaimuga. Hädaoht ühendab jõud, mispärast Baltikum, millele lisandusid hiljem poola *panid* ja temperamentikas *pani*, lii-tus peagi ühiseks seltskonnaks.

Kursuste kava oli koostatud väga paljudest eriala loenguist rootsi keele, ajaloo, usu, kunsti, kirjanduse, muusika, tööstuse, majanduse jne. alalt, millele lisandusid sagedased väljasõidud Upsala ümbruse vaatamisväärs-matesse paikadesse ja asutistesse. Nagu rääteks laevaretk piki Mälari järve vanasse ajalooliselt tuntud *Sigtunasse*, ühte vanemasse, praegu küll ainult 900 elani-kuga, Rootsi linna, millist enne meidki võidukad esivanemad 1187. a. olid külastanud. See ajalooline linn on nüüd ainult turistide kapitali varasalveks, sest rootslane oskab kõike huvitavalt pakkuda, kuid see-eest ka häbematu vii-sakusega, kasutades sinu külastamislakust, et sinult raha selle eest küsida.

Näiteks olime kutsutud külalistena ühes üliõpilas-organisatsioonis, kus tõesti väga lõbus oli olla, kuid enne lõppu korjati rahulikult nii külalistelt kui omadelt selle lõbu eest 75 ööri — praktiline viisakus!

Samuti väga huvitav automatk oli *Wiks* rahvaüli-kooli „*Wiks Folkhögskola*“, milline asutis oli määratud Rootsi tulevastele perenaistele, kes kogu päeva olid küla-liste käsutuses oma veimevaka näitamise, kokakunsti ning oma plastilise tantsu ja võimlemise oskusega päeva meile huvitavaks tegid. Kuid siinselgi külalislakusel oli oma praktiline alus, kuna üks kui teine ameeriklanna ostis pit-

sikesi jne. ning 100 inimese lihtsalt lõunalt oli ka omad kõvad teenistusprotsendid.

Erilist tähelepanu aga köitis Ultuna põllumajandus-ülikool „*Lantbrukshögskola*“ oma moodsate ehitiste ja sisseeadetega, mis olid teaduse ja tehnika viimaseks sõ-naks. Nähtut imestasid kõik, kõikenäinud ameeriklased, inglased ja praktilised nõgeseriidest valmistatud ülikondi propageerivad sakslased, rääkimata baltlastest.

Upsala, väike ülikoolilinn (30.000 elanikku ja 4000 üliõpilast) teda läbistava Fyrise jõe ning liiga rahuliku ja vähe laisa eluga, tuletab meelde Tartut. Ja vaatamisväärs-usi, millel on vaid Rootsi ajalooline tähtsus, pakutakse siin palju ja iga pisemgi kivi ja kants maksab turistile siis ka ilusa summakese.

Mainiksin ülikooli ja selle omandina maalidekogu lõpumatute kuninglikkude portreedega ja mõningate kuul-suste koopiad, nagu Sebastian Bourdoni „Kuninganna Kristine hobusel“, mille alapärand olla olnud El Prado Muuseumis Madridis. Siis veel kuulus eebenipuust kunst-nikerdisena kapp, mille Augsburgi linn 17. s. olla Gustav Adolfile kinkinud jne.

Ülikooli raamatukogu nn. *Carolina Redivina* oma 700.000 köite ja 17.000 käsikirjaga ning kuulsa *codex argenteus*’ega. See piibel, hõbedaga kirjutatud purpuru-punaseks värvitud pärgamendile ja 4. s. piiskop Ulfila poolt gooti keelde tõlgitud, sisaldab nelja evangeeliumi ning mitmesugust saatust üle elanud on 1669. a. Riigi-kantsler Magnus de la Gardie poolt Upsala ülikoolile kingitud.

Skandinaavia suurima kiriku nime kandev Domkyr-kan 118 m kõrge ja umbes sama pikk, tuletab meelde Reimsi katedraali oma kahe torni ja ehitusstiiliga. Muide meie Tartu varemisi Doom olla Upsala Doomkiriku järgi ehitatud. Kiriku sisemuses palju kuningate haudu ja mä-lestusesemeid: Erik Stuve’lt, Gustav Wasa’lt, kuninganna Kristinelt jne., samuti ka kuulsad teadusemehed, nagu peapiiskop ja ülikooli asutaja Jakob Ulfsson, anatoomik Olaf Rudbeck, botaanik Carl von Linné jne. jne.

Kuninglikus lossis, mille ehitas 16. s. Gustav Wasa ja hiljem ehituse lõpule viis ta poeg Gustaf Adolf, asuvad nüüd, peale mahapõlemiste ja ümberehituste, omavalitsus-asutised ja üks neljast Rootsi riigiarhiivist.

Üldiselt Rootsi kõrge elustandard, rahva iseloomu suur erinevus meie omast ja palju muid pisiasju, mõjusid siiski niipalju, et igatsusega ootasid hetke, millal vana Tallinna tornid paistma hakkavad. Mõnus oli suitsetada kvaliteedilt paremaid eesti sigarette, millede eest Rootsis tuli maksta kõige vähem 110 ööri ja lõunastada 80 sendi eest Rootsi kr. 1,75 asemel. Selle eest teenib aga ka Rootsi majateenija 100—150 Rkr. kuus ning ehitusöölaine tükitööna päevas 20—30 Rkr., pole siis imestada, kui meie suvitussinnad näevad nii palju Rootsi „praktilist lihtrahvast“.

Nägime küll reisi kestel palju uut, ent lõppmuljes ühineme siiski kõik saarlasega „ei paremat pole kuskil maal, kui...“.

Jaan Alamäe.

Metsateaduse üliõpilaste õppereis Lätti

Naabermaa Läti metsandusel on suurel määral sarnasust meie omaga. Tehes iseseisvuse algaastail seeses agraarreformiga samuti raskeid katsumisi läbi, on praegu siiski saavutatud stabiilsus majandamises ja agaralt püütakse edasi sammuda. Seepärast, kui täna-vuse metsaosakonna õppejõudude ja üliõpilaste eks-

kursiooni sihiks võeti Läti, siis tehti seda sooviga, õp-pida tundma meie lähima naabri metsi ning seal saa-vutatud edusamme. Ühtlasi aga ka selleks, et süven-dada vanu sõprussidemeid ja luua uusi.

Ärasõit Tartust toimus 15. juunil T.-ü. „Rooli“ mugava autobusega. Varase hommikutunni tõttu oli

algul üldine meeleolu vaikne, kuni Valgani vaadeldi vaid laiadest akendest avanevaid maastikupilte — lopsakaid viljapõlde, õites valendavaid niitusid ja kodukaunistamise hoogtöö viljana rõõmsavärvilisi taluelamuid.

Valga piiripunkti olid vastu tulnud Läti metsade üliõpilaste seltsi *Salkone* esindajad ning kohalik metsaülem. See tõi kaasa teatavat elevust ning edasisõidul jälgiti huviga nähtavat, kusjuures esindajad andsid vastavaid seletusi. Teel tehti väike peatus Valgast 20 km eemal Strenči metskonna ühe vaatetorni juures. See ehitus on 35 m kõrge ning asub pealegi mäe tipul, kust avaneb kümnete kilomeetrite kaugusele vaade üle siniroheliste metsalatvade. Suvisel ajal asub tornis hommiku kella seitsmest õhtu kella seitsmeni vaht, kelle ülesandeks on jälgida, kas kusagil pole tuli lahti puhkenud. Kuna selliseid vaatetorne on metskonnas kolm, siis telefoni teel antud nurkade mõõtmiste andmeil saab metsaülem tulekolde asukoha kindlaks määrata ning kustutamistöödele asuda.

Kella 1/23 paiku saabuti Raiskumi metsakooli. Peale värskendavat suplust järves istuti lõunalauda, et kindlaks keha ning vahetada mõtteid nähtu üle. Metsakooli õpilaste koori poolt esitati rida koorilaule ning hiljem nende orkester kandis ette muusikapalasisid, kus ei puudunud ka eesti helitööd. Elavas keskustelus möödusid tunnid kiiresti, peatselt oli saabunud aeg, et tuli peale kooliruumide ja puukooli vaatlemist jätkata reisu, kuna õhtuks tuli jõuda päevase matka lõpppunkti — *Siguldasse*.

Selle imekauni, täie õigusega Liivimaa Šveitsi nime teeninud ümbruse vaatlemisele pühendati esimese päeva õhtu ja teise päeva hommik. Siguldast oleme õppinud koolis, lugenud palju ajakirjandusest, kuid kui me ka teda varemalt korduvalt oleme külastanud, ikkagi haarab uuesti — nägemisel sügav tunne selle ilu üle, mis on sinna kuhjatud nii heldekäeliselt looduse poolt. Vanad lossivaremed, 150 m sügavune org kaetud põliste puuhiiglastega, oru põhjas päikese käes sätendavalt valgete liivakallaste vahel looklev *Gauja* — kõik see on ühendatud üheks kauniks tervikuks, mida võib väsimatult imetleda.

Kahjuks ei võimaldanud kokkusurutud programm Sigulda põhjalikumat vaatlemist, sest päeva kavas oli veel tutvumine *Inčukalna* metskonnas teostatud kanarbikunõmmede metsamiskatsetega ning Riia rannal Peterrupe ümbruses liikuvate liivaluidete kinnitamisega. See võttis üle poole päevast, kuna mõlemas kohas on tehtud hulka tunnustusvärset tööd.

Edasisõidul tehti lühike peatus Riias, kus Läti Metsade departemangu poolt antud eine järele siirduti *Kemeri*. Sealne uus hotell, mis alles läinud kevadel avati ning kus on ühendatud ilu ning tervishoidlikkus, pakkus huvi veel seetõttu, et seal parajasti oli alanud maleturniir, millest võttis osa ka meie meister *Keres*. Seepärast peale kohvi hotelli kohvikus osa siirdus

jälgima turniiri, kuna ülejäänud kasutasid aja pargiga tutvumiseks.

Rohkearvuliste erilaadsete puude ning põõsastega oli seal asjatundliku korrastuse tõttu saavutatud suurepärase harmoonia, mis ei paku naudingut mitte üksnes lähemat aega peatuvatele turistidele, vaid on samuti tõsiseks kosutuspaigaks pikemat aega viibivale tervist parandajaile. Sellega on seletatav ka asjaolu, et kõik hotelli toad olid külaliste poolt okupeeritud, kuigi hooaeg oli vaevalt alanud ja sealseid hindu eriti odavaiks pidada ei saa.

Õhtu eel jätkati sõitu. Kuna Riias Kemerini viiv maantee läbib Joldimere põhja, siis on ümbruse maastik seal kogu aeg tasane. Kemeriist paarkümmend kilomeetrit edasi lõunasse tõuseb aga pind tunduvalt, tähistades ühelt poolt Joldimere lõppu, teiselt poolt aga saabumist Läti viljarikkamasse ümbrusse. Sealset talud on eranditult üksiktalud, asudes laialipillatult nurmede ja väikeste metsatukkade vahel. Kuna majapidamised on suured, vahest isegi üle 100 ha põllupinnaga, siis elatakse enamikus jõukalt. Selle väliseks tähisteks on suured, tihti kahekordsed elumajad, telefon, raadio, sama tihti aga ka elekter.

Oma järgmise ööbimiskohta, ülikooli metsaosa-konnale kuuluvasse *Lielauce* lossi jõutakse hilisel õhtutunnil ning päevase matka väsimuse tõttu uinatakse peatselt.

Ekskursiooni kolmas päev pühendati täielikult ülikooli õppemetskonnaga tutvumiseks. Selleks sõideti kogu päev nende auto ja meie endi omnibusega mööda metsi ringi, et võimalikult kiiresti saada näha kõike seda, mis seal aastate jooksul on saavutatud. Kuna *Auce* metsakond asub Eestist umbes 400 km lõuna pool, siis avaldab see teataval määral mõju ka metsa koosseisule. Nii leidub kõikjal parematel pindadel loomuliku külvi teel tekkinud tamme. Samuti kasvavad seal metsas meil külmakartlikud ning ainult pargipuudena esinevad pöök ja *Abies pectinata*, andes isegi loomulikku uuendust. Meie metsameeste erilise tähelepanu osalisteks said aga toredad kuusekultuurid, mis saadud istutamise teel 4 a. koolitatud taimedega.

Teel külastati peale metsaülema veel mitmeid metsavahte ja metsatöölisi, et tutvuda nende elamutega ja sealsete elutingimustega. Peab tunnistama, et ülikool on sel alal palju teinud, sest kõik need hooned olid kas päris uued või vanad, põhjalikult remonteeritud, mistõttu kõigile hea mulje jätsid. Tagasisõidul metsast suudeti veel lennul pisut tutvuda agronoomide suveresidentsiga Vana *Auce* lossis ning lõpuks juua isegi lahkete perenaiste poolt pakutud klaas veini.

Õppereisi neljas päev algas tagasisõiduga Riiga. Kahjuks oli ilm vahepeal vihmastunud, mis ei jätnud oma mõju meeleolule avaldamata. Mööda minnes vaadeldi veel Jelgava suure lossi restaureerimistööd ning sõideti siis peatamatult kuni Riia linnale kuuluvatesse *Olaine* metsadesse. Mainitud ala oli Maailmasõja ja

hiljem ka vabadussõja verisemate lahingute tallermaaks. Seetõttu hävis seal üle 60 % metsa. Nüüd on aga kõik juba uuesti kultiveeritud ning kasvuolude parandamiseks vajalikult kuivendatud.

Peale tutvumist veel luidete kinnitamistöödega Riia lähimas ümbruses lõppes õieti ekskursiooni otsene ülesanne. Õhtupoolikul vaadeldi veel linna, käidi Venas- ning Metsakalmistul ja siirduti siis metsatuden-

gite selts šalkonele külla. Õhtulauas istudes, cantusi ning vastastikuseid tervitusi kuulates kadus aeg kiiresti, nii et alles koidikul ööbimiskohta tagasi jõuti.

Mõned tunnid kosutavat und, kiire hommikusöök ja oligi saabunud aeg, et alata teekonda tagasi kodumaale. Neli päeva kestnud õppereis oli kõiki rikastanud palju nägemisväärselga, mis andis harutamisainet kogu koduteeks.

J. Visnapuu.

Uus ajakiri «Akadeemia»

Käesoleva aasta maikuu ilmuv ajakirja „Akadeemia“ esimene number seoses värskelt tekkinud Üliõpilasseltside Liidu asutamisega. Esimese numbriga järgi oli raske otsustada, mida kujutab ja milleks tahab kujuneda „Akadeemia“.

Nüüd, sügisel, teise numbriga ilmudes, võib ütelda, et „Akadeemia“ taotleb täiesti algulmääratud suunda, käsitledes laialdaselt kultuur- ja sotsiaalpoliitilisi küsimusi, ilma et ta näiks sisuliselt kujunevat „Üliõpilaslehe“ võistlejaks.

Nii esimeses kui ka teises numbris paistab silma tüse kaastööliste pere üliõpilasseltside vilistlaskogudest, kes avalikkusele tuttavad ülikooliringkondadesse kuuluvatena, kui ka tegeliku-elu teotsemisaladelt. Kaastööliste peamine kuuluvus vilistlasperre on loomulik, kuna ajakirja otsene väljaandja olevatki Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liit, kellede ajakirjaks „Akadeemia“ peamiselt jääda ka näib tahtvat. Muuseas olgu märkida, et värskel ajakirjal juba ilmunud kahe numbriga jooksul on vahetanud väljaandjat — esimeses nr. on selleks märgitud Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liit, teises aga Üliõpilasseltside Liit. Nii et ka faktilised asjaolud näitavad, et ajakirja väljaandja on veel kujunemisel.

Esimese nr. avasõnas ÜVL vil! prof. Räägo käsitleb Üliõpilasseltside Liidu ülesandeid, põhjendades liidu tekkimist üliõpilasseltsides valitseva ühiseideoloogiaga, milline organiseeritult aitab kaotada atomiseeritud olukorda. Uus organisatsioon ei ole loodud võistlusliiduks ega vastukaaluks korporatsioonide liidule, vaid senise pinevuse vähendamiseks seltside ja korporatsioonide vahel, kusjuures selleks reaalseks vahendiks võiks mõlemad liidud asutada ühissettevõtteid, mis mõlemate huve taotleavad. Liidu nõudeks jääb vaid „fair play“ suhtlemises nii oma kui ka korporantide perre kuuluvate liikmete vastu. Liidu taotlus aga oma üksikliikme vastu jääb anda ülikoolilt saadud erihariduse kõrvale täiendavat üldharidust

ja kujundada üksikliikme maailmavaadet, milline mõiste enesesse haarab ka poliitilise maailmavaate.

Sama mõtet tõlgendab Üliõpilasseltside Liidu loomisest liidu esimees ksv! A. Mark, väljendades — „ollakse lõplikult veendunud, et üliõpilasseltsiorganisatsioonid teadlikkude riigikodanikkude kasvatajana peavad omi liikmeid viima ühiskondlikkude, maailmavaateliste, poliitiliste probleemide valdkonda.“ Veidi sõjakas võrreldes vil! Räägo avaldustega on ksv! Mark, kes näeb liidus „akadeemilise nooruse liberaalsemat ja demokraatlikumat“ osa üliõpilaskonnast. See arvamine tundub küll enesekiitusena. Meie üliõpilaskond üldiselt on ikka demokraatlik olnud ja kõrgelt on hinnanud nii akadeemilist vabadust enese ülikoolitöös kui ka enese isiku ja ka riikliku elu küsimustes. Ka näib üleearne olevat püüde fraasiga — „selle maailmavaatelise missiooni teostamiseks EÜL'i kuuluvad üliõpilasseltsiorganisatsioonid püüavad kasvatada oma liikmeid mitte „preislikult tasalülitatud marssivateks automaatideks“, mitte välise buršilise distsipliini ja mõtte autoriteedi kumardajaiks, mitte baltisaksa iganenud traditsioonide viljelejaiks härrashariltsiks, vaid tugevateks ja iseseisvateks isiksusteks, teovõimsateks töötajateks, eestilise kultuuri arendajaiks“, — oma enesetunnet üles kruvida, kuna juba ammu enne meie omariiklust eesti üliõpilane on olnud vaatamata organisatsioonitüübile parim rahva seast, sest, vastasel korral oleks meie iseseisvuse saabumine ja võit küsitav olnud.

Jätkuva sisu esimeses numbris moodustab poliitiliste, sotsiaalsete ja kirjanduslike küsimuste käsitletu.

Teises, nüüd ilmunud „Akadeemia“ numbris leiame samasugust sisukoostist, kus samuti kui esimeseski ei leia nimetamisväärselt äratoomist ülikooli ja üliõpilaskonda puutuvad küsimused.

Artiklis „Ühiskondlikkude mõtestikkude levitustegur“ *Sociologus* käsitleb ajakirjanduse osatähtsuse vähenemist elektrotehnilise saavutise — raa-

rio ees. Autor arvab, et trükisõna tähtsus avaliku elu kujunemisel jääb püsima, kuid tulevikus poliitiliste probleemide käsituskohaks ei jää enam ajaleht, mida elu kiire tempo ja ajalehtede rohkuse, suurekaustalisuse ning ilmutussageduse tõttu põhjalikult ei suudeta lugeda, vaid poliitiline selgitustöö kandub poliitilisele raamatule, milleks autor nimetab pisimatki brošüüri, mis sisaldab mingi poliitilise teema tõsist käsitlust, mis ületab žurnalistliku artikli raamid.

„Juristide missioonis“ Edgar Talvik väidab seaduse tõlgendamise „tegeliku elu poliitiliste vajaduste“ põhimõttel ebajuristlikuks ja õieti viitab muu kõrval ka ülikooli õigusteaduskonnale, mille ülesanne on noortele juristidele peale kehtiva õiguse veel puht-teadusliku õiguse käsitelu anda, mis rajab teoreetilise juriidilise mõtlemise, ega lase end mõjustada poliitilistest või subjektiivsetest kasudest.

Dr. V. Üprus käsitleb Eesti püsivust rahvusriigina rahvusbioloogilisel kaalutusel, tarvitades selleks statistilisi andmeid ja uurimusi. *Theophilus* vaatleb küsimust ühiskondlikust küljest ja soovib reaalseid vahendeid lastearvu tõstmiseks, viidates vastavale sotsiaalkorraldusele N.-Venes.

Toimetuse küsimusele avaldab oma arvamust prof. A. Saareste „Konvent üliõpil. organisatsiooni nimetuseks?“. Tema seisukoht on konvendi nimetust eitav — üliõpilasorganisatsiooni üldnimetusena, põhjendades seda keelelise võõrpärasusega, nimetades seda kõige valusamaks rahvuslike tunnete haavamiseks. Edasi arvab prof. Saareste, et maailmavaatelised erisused ei põhjusta lahkelsid üliõpilasorganisatsioonides, vaid nende eraldumine välismärgis. Ühist ja omapärasid välismärki ta siiski ei eita.

Prof. A. Saareste „retsept“ on küll väga lihtne vastuolude kõrvaldamiseks üliõpilaskonnas. Ta lähtub peamiselt väliseist asjaoludest ja arvab, et rahvapärase leidmisega ja üldise omapärase välismärgi andmisega olekski rahu majas. Meie arvates ei saa seda küsimust ainult puhtvormilisest küljest lahendada. See on niisama lihtne loogika, kui arvamus, et kõik inimesed omavad ühte arusaamist ja tõekspidamist, kes omavad perekonnanime rahvapärast nime. Lähtuda tu-

leb sisulisest seisukohast ja nimelt sellest, et tuleb tunnustada ja sallida teiste inimeste säärast tegevust, mis suunatud ühistele püüdlustele, kuigi esineb väliseid erinevusi. Üksteist hinnates loome terviku ja väldime lõhenemist. Sellise arusaamise poole olgu suunatud kõigi üliõpilasorganisatsioonide tegevus!

Lõpuks kroonikas avaldab ajakiri Liidu märgukirja Ülikooli seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta, esitades liidu seisukohti.

Ei saa eitada ajakirja „Akadeemia“ olnud kultuur-poliitilisest seisukohast. Ei ole olnud seni meil sellise sisukuse tasemeni küündivat publikatsiooni, mis sellises laias ulatuses oleks suutnud käsitleda meie ühiskondliku elu erialalisi külgi vähegi põhjalikumalt ja teadusliku distsipliiniga. Ka pole suutnud seniilmunud ajakirjadest ükski koondada enese ümber meie vaimulma spetsialiste nii mitmekesiselt aladelt, nagu see on õnnestunud „Akadeemial“.

Kuna ajakiri „Akadeemia“ ilmub nii laialdasel ülikooliringkondade väljaandmisel, siis pole huvituset, millist mõju avaldab „Akadeemia“ „Üliõpilaslehele“ nende kaastöölis- ja lugejaskonnale..

Nagu juba eespool nimetatud, oma sisult ei saa olla „Akadeemia“ „Üliõpilaslehele“ võistlejaks, sest see, mis „Üliõpilaslehes“ Eesti üliõpilaskonna häälekandjas on peale üldosa eriti pühendatud üliõpilasele, puudub uues ajakirjas peaaegu täiesti. Paraku siiski praeguses olukorras kõneldakse eriti mõnes orgis, et vaadake, meil on oma ajakiri ja meile „Üliõpilaslehte“ ei ole vaja. Kui „Akadeemia“ ilmumine tõepoolest niisuguseid vaateid peaks põhjustama ja süvendama, siis on see küll kahetsemisväärne. See on siis viinud üliõpilaskonna lõhestamisele ülimal määral, kuigi sõnad on alati kõrgelt hinnatud üliõpilaskonna terviklust. „Üliõpilasleht“ on jäänud ka pärast möödunud oktoobri sündmusi vanale väljakujunenud joonele ja täidab Eesti üliõpilaskonna häälekandja ülesannet täiel määral. Sellekohaselt tuleb ka temasse suhtuda.

„Üliõpilasleht“ on aga olnud ka Eesti haritlaskonna häälekandja oma üldosas. Siin võib juba kõnelda „Akadeemiast“ kui võistlejast. Kuivõrra aga selgi alal on dualism õigustatud ja otstarbekas, on küsitav.

EdV—in.

Paar sõnakest testidest ehk peenema äratundmise proovimisest

Et viimasel ajal on kombeks saanud noore inimese mõistust proovi peale panna mitmesuguste katsumistega. Et nende katsumistega tehakse

algust juba varajases eas, otsemaid kui lapsuke mähkmest pääseb. Et need katsumised jätkuvad selle ajanigi kui mehel juba pikk habe suus on. Et neid

katsumisi kutsutakse võõramaa keelel pääl testideks. Ja et nende testidega katsutakse inimese intelligenti ehk peenemat tundmist ja mõistust, siis tahan minagi sellest asjandusest paar sõna pajatada.

Juba sel ajal, kui ma ise koolipinki

„Noor-Eesti“ filosoofiline seeria

„Noor-Eesti“ kirjastuse filosoofiline seeria on välja andnud kuus raamatut paari aasta jooksul. Vaadeldes neid ilmumise järjekorras. Filosoofiline seeria nr. 1. — Prof. Ed. Tennmann, „Hinge surematus“.

Prof. Tennmann käsitleb igivana metafüüsilist ainet, arutades küsimusi nagu: mis on materia? mis on hing? mislaadi on ihu ja hinge vahekorrd? mis on aeg? ruum? liikumine? asi?, ja rühhib lõpuks välja hinge su-

rematuse tõestuseni. Ta algab väitega, et teaduslik tõde ei saa olla usuliselt vale ega usuline tõde teaduslikult vale. Seega hinge surematus pole ainult usu küsimus. Probleem asetub nii: „Kas hinge surematus eitamine on teaduslik?“ (lk. 12). Autor leiab, et kõigepealt on vaja kontrollida maailmavaateid. („Maailmavaateks nimetame ainult neid vaateid, mis lähtudes ühest teatud põhimõttest püüavad sellestasust põhimõttest tuletada ning seletada

nühkisid (ehk sest küll juba kümme-kond ajastaega igaviku merre on voolanud), hakati meie mõistusenatukest proovi peale panema testidega. Ja et ma oma nüüdses eraõpetlase kutses olen vahel ka seitungi lugenud, siis ei võinud mul jääda kuidagi märkamata, et viimasel ajal testiasjandus õige lopsakalt õisi on hakanud ajama. Sest üsna hiljuti oli lugeda, kuidas gümnaasiumi astujatelt küsiti niisuguseid küsimusi, nagu: Kes oli esimene Ameerika kuningas? Millal sõlmis Vilson Napoleoniga Altmargi rahu? Millal algab Eesti eelarve? Mitu kura-dit mahub nõõpnõela pea peale istuma? Mis mõtles Kaarel XII, kui ta jalgupidi sohu jäi? Kas „õõbik“ kirjutatakse h-ga või ilma? Jne. Et need küsimused meie pedagoogide kõrgest intelligentsist selget tunnistust annavad on igamehele ütlematagi selge. Eks?

Ag mina pean oma nõdra aruga paslikuks, et Universiteedi Kodadesse astuda tahtjatele korraldataks sisseastumise eksamite asemel peenema mõistuse testid. Et oleks igal pool ja kõikjal ajaga kaasa sammumine. Isegi ülikoolis. Ma mõtlesin oma raskel ja kõval tõvevoodil mitu ilma uneta ööd selle küsimuse üle järele ja arvasin mitu küsimust välja, millede esitamise arvasin kohaseks noorele akadeemia kodanikule. Ja allpool ma tahan esitada avalikuks vaatamiseks ja lugemi-

seks mõned neist. Ühtlasi annan neile ka vastused, ilma et ma siiski saaksin kindlustada või garanteerida, et nende vastustega ka läbi saadakse. Ja peale selle pean sobivaks, et küsimused, mis haaravad ju alasid igast teaduskonnast, esitatakse kõigile sisseastujaile ühtlaselt, ilma fakulteedile vaatamata. Sest pärast vastamist on ju kohe selge, milline teaduskond vastajale kõige rohkem sobib: Arusaadavalt see, millise kompetentsi kuuluvad küsimused on vastatud kõige tabavamalt.

Nõndaks. Panen siis mõned küsimuste ja kostuste proovid siia kirja.

Mis on desinfectsioon? Lutikate ja prussakate peletamine naabri korterisse.

Milline on Härjapea jõe ja ka Emajõe (allpool Karlova linnajagu) keemilise koosseisu vormel? $H_2O + WC$.

Mille poolest torkab limukas teiste loomade seast silma? Selle poolest, et limukas oma roomamise kunstiga jõuab harilikult niikaugele, et võib osta omale limusiini.

Mis on õiguslik riik? Niisugune riik, kus võim on koondatud ühe isiku kätte.

Millest on tuletatud sõna „nõunik“? Sõnast „nõusnik“, tähendab iga sõnaga nõus olema, mis ülema suust välja tuleb.

Tikumõistatus: $| \square \square = || \square$ (100=110). Kaks tikku tuleb ära

kogu maailma olemist terves ulatuses“ (lk. 16.) Nii võib maailmavaateks nimetada ainult kolme seisukohta — materialismi, idealismi ja personalismi. Kritiseerinud materialismi ja idealismi, kuni neist midagi enam järele ei jää, autor jõuab personalismini, mille esitab täie tõena. Ta jõuab väiteni, et hing on ainus tõeline substants, keha aga substantside kogu. Hing oma minateadvusega ja isikusamasusega on nagu Leibnizi monaad — hukkumatu, sest ta on nii lihtne, et ei saagi laguneda algsemaiks elementideks. Lõppu on paigutatud endise Tartu filosoofi G. Teichmülleri nn. ökonoomiline tõestus, millest järgneb: „Tõenäoline on, et kogutud elusisu ei kao, vaid et isiklik elu jätkub senitundmatul viisil, mis alamale astmele võib ainult aimdusena paista, saavutatud uues olukorras aga avab koguni uued avaramad väljavaated täielikkusele“ (lk. 15).

See raamat on kirjutatud väga energilises lühilauseelises stiilis, illustreerivi näidetega ei olda kitsi; lugemise teeb kergeks autori sagedane vaimukuste pildumine. Üllatav on aga prof. Tennmanni kategoorilises aine käsitlemisel, kus seisukohad oleksid veel suuresti vaieldavad.

võtta ja kaks tikku ümber asetada, nii et võrrand oleks õige. Vastus: $\square \square = \vee \square$

Mis on deklaratsioon? Veksel, mida kunagi pole vaja välja osta ega osetagi.

Milline vahend on kõige mõjuvam jumalariigi teostamiseks maal peal? Politseinik kirikumaksude sissenõudmiseks.

Mis on folkloor? Ettekääne Läti-maalt väljasaatmiseks.

Mis vahe on vaimu ja võimu vahel? Tänapäeval enam vaimuga võimu ei vallutata, küll aga võimuga vaimu.

Milline on loosung, millega katsutakse elustada Eesti usuelu? „Maksa palk ja pea suul!“

Miks on eestlastel välismaadel õppimine piiratud? Sellepärast, et Poola töölistel meid kodus palju odavamalt õpetavad.

Niisuguseid küsimusi võiks ju la-duda ritta veel terve losikonna, aga arvan, et jätkub juba nendestki. Küllap ehk kõrged saksad, kelle valdkonda ja kelle võimu alla testide korraldamine kuulub, juba nendestki natuke notiitsi võtavad ja nad tuleval sügisel tege-likku ellu rakendavad.

Küllap siis kuuleme, kuidas need testid rasket vilja hakkavad kandma. Nägemiseni nüüd hulgaks ajaks!

Teie tagasihoidlik eraõpetlane

King-Kong-Kongivere.

Näiteks liiga kergesti ta saab toime materialismi ja idealismi probleemidega, ning kuulutab oma võitu väga tihti otsustega nagu: „kes aga veel materialismi tunnustab, see pole enam teadlane ega haritlane, vaid ainult pimedate materiate usu jünger“ (lk. 21) jne. Idealismi ta tunnustab osaliselt, kuigi hiljem selgub, et ta enda seisukohad on puhtidealistlikud (näit. aeg, ruum, liikumine ega asjad pole reaalsed, vaid meie ideeline looming. — Maailm on meie kujutus). Näib nagu oleks see raamat kirjutatud enam isikliku kire ajel aine vastu, kui soovist arutada küsimust kõigekülgsest ja filosoofiliselt.

Filosoofiline seeria n. r. 2. — Dr. med. K. Lellep „*Individaalpsühholoogilise kasvatus põhi-jooni*“.

See on, lühidalt öelda, „kahtlane raamat“; tuleb imeks panna ta sattu-mist filosoofilise seeriasse üldse, ning teiseks seda, miks ta tiitellehel seisab just individuaalpsühholoogilise kasvatus põhi-jooni. Tõepoolest on küll väga palju näiteid võetud individuaalpsühholoogiliste autorite töist, kuid raamat on süsteemitu, äärmiselt ebahütlane ja katkeline. Pealegi, lõpposas võetakse tagasi kõik, mis töös oligi individuaalpsühholoogilist. Jätkub ühest näitest: „Vaatamata sellele, et tegemist on psühholoogilise ja bioloogilise alaga, püüavad mõned luua individuaalpsühholoogia varal filosoofilisi ja poliitilisi maailmavaateid. Kuid me teame, et filosoofilis-poliitilised süsteemid on vaid dogmade kogud, mis on küll mõne isiksuse lõpptulemuse kasuks, kuid võivad osutada teistele jälle vägivaldseiks“ (lk. 18).

Tõepoolest kummaline paigutada filosoofilise seeriasse raamat, mis eitab filosoofiat üldse! Autor väidab ju (eitades filosoofilis-poliitiliste seisukohtade tarbekust), et psühholoogial ei tohi olla mingit filosoofil. interpretatsiooni maailmast, millele ometi tugeneb *eo ipso* iga teine teadus ja iga seisukohavõtt.

Filosoofiline seeria n. r. 3. — Gustave Le Bon „*Hulkade psühholoogia*“, prantsuse keelest K. Martinson.

Hulkade hingeelu iseloomustamisel autor rõhutab eriti hulkade suuri tundeid ja madalat mõtlemisvõimet. Väidetakse, et üksikuist vägagi intelligentseist isikuid koosnev kogu allub samuti suggestioonile ning toimib niisama ebakriitiliselt kui harimatu hulk. Ühesolemisest tekkiv

määratu jõu tunne ning emotsionaalsus laseb hulkadel korda saata suuri asju — niihästi sangarlikke kui roimarlikke tegusid, millega iial ei saaks nõustuda samas hulgas esinev üksikindiviid. Sellepärast hulkade veendeil on ikka fanaatilise usu ilme, sellepärast jumaldatakse juhti ja ollakse konservatiivne hoolimata näilisest revolutsioonilikkusest. Autor toob oma näited peamiselt ladina ja anglosaksi hulkade ajaloost ning mõnigi osakene raamatust võib tunduda seetõttu igavana eesti lugejale (kui uskuda autori poolt mitmesti rõhutatud rassihiinge olemasolu! Ent seda võib ka mitte uskuda). „*Hulkade psühholoogia*“ ei sisalda pikki filosoofilisi arutlusi ega eksaktset psühholoogilist analüüsi. Hulga-hinge interpreteerimisel ei kaalutleta siin edasi-tagasi mitmesuguste teooriate vahel, vaid autor esitab oma väited veendumuste kujul. Raamat on kirjutatud lihtsalt ja kergestiloetavalt, ega sisalda mõtteliselt praegusele lugejale midagi lõikavalt uut. Seetõttu tundub peaaegu uskmatusena eesõnas leiduv märg, et aastal 1895, mil ilmus esimene trükk, tas esiletoodud mõtted näisid paradoksaalsed. Tänapäeval võiks pigemini kinditada vastupidist — et raamat mõnes suhtes on vananemas. Kuid see ei vähenda tas leiduvate õigete tähelepanekute väärtust, ja neid pole vähe.

Filosoofiline seeria n. r. 4. — René Descartes „*Arutlusi meetodist*“, prantsuse keelest tõlkinud ja sissejuhatuses varustanud mag. phil. R. Kulpa, saatesõna prof. K. Ramulilt.

Descartes'i filosoofilise esikteos „*Arutlusi meetodist*“ on kirjutatud 300 aastat tagasi ja tal on seljataga oma kindel missioon filosoofia ajaloos. Autor ei õpeta meetodit, vaid näitab, mil viisil ta jõudis oma meetodile. Ühtlasi ta kirjeldab oma elulugu ja kaalutleb oma edaspidiseidki kavatsusi. Descartes vaatleb kõiki teadusi ja leiab siis oma meetodi peareeglid — 1) mitte midagi pidada tõeliseks, mida evidentselt ei saa tunnetada, 2) jaotada kõik probleemid nii mitmesse ossa kui vähegi võimalik, 3) juhtida oma mõtteid kindla korra järgi ja 4) koostada kõikjal täielikud loendused. Seal kõrval ta peab tarvilikuks alistada maksvale moraalile, — isamaa seadustele ja religioonile, mis tollal etendas juhtivat osa. Kuid täiesti kindel ta tahab olla oma suunas: „Selles ma aiasin järele reisijaid, kes eksides mingisugusesse metsa ei pea ekslema kord pöördudes ühele, kord teisele poole, veel vähem aga — peatuma ühel kohal, vaid nad peavad sammuma ühes ja samas suunas,

alati nii otse nagu nad vähegi võivad“ (lk. 39). Arvestades meelte petlikkust D. tahtis uskuda, et pole ühtki asja niisugusena nagu kujutleme neid meeltega. Samal ajal aga selgus talle, et kui kõik on väär, siis tema, kes seda mõtles, oli ometi midagi. „Ma mõtlen, järelikult ma olen.“

Jumalat peab Descartes oleva algprintsipiiks, millest tuletub kõik muu, ning loodab lihtsamalt tunnetusilte keerulisemateni minnes paljude katsete varal jõuda selgusele suuris tõesedes.

Käesolev tõlge leiab kindlasti palju lugejaid, vähemalt filosoofia üliõpilaste hulgas, kus Descartes sunduslikuks lektüüriks. Kulpe stiil on meeldival viisil säilitanud teatava arkailisuse ütlemlaadis ja väljendite, mis hästi sobib selle sajandite eest kirjutatud töö sisuga.

Filosoofiline seeria n. r. 5 — prof. K. Ramul „*Psühholoogia ja elu*“, kõned ja ettekanded, 25 joon., 1937. a.

Prof. Ramuli kõned ja ettekanded, milledest enamik peetud Akadeemilises Filosoofia Seltsis, sisaldab sõnavõtte väga mitmel eriteemal. Esimene artikkel „*W i l h e l m W u n d t*“, kus võtab kokku lühidalt Wundt'i elu ja tegevuse ning kritiseerib ta töid üksikult. Prof. Ramulile omase asjalikkusega on esile tõstetud ka huvitavaid andmeid statistika näol. Nii saame teada näit., et Wundt on olnud haruldaselt produktiivne, et ta kirjutiste bibliograafia sisaldab 491 numbrit ja lehekülgede arv ulatab umb. 53 735-ni. Wundt'i teaduslikest töist, mis haaravad väga mitmesuguseid alu — filosoofiat, füsioloogiat, psühholoogiat, loogikat, teaduste metodoloogiat, peab autor ta loogikat siamaani mitte veel vananuks. Kuigi Wundt'i seisukohad mitmes suhtes ei pea enam paika, tal on määratu tähtsus psühholoogia ajaloos. Juba seigad, et ta asutas esimese ametliku psühholoogia laboratooriumi maailmas (Leipzigis, 1897), et ta asutas arvult teise psühholoogilise ajakirja maailmas, ja et tal oli palju õpilasi, näitavad, et ta mõju pidi olema suur.

Teine artikkel „*Primitiivsest ja teaduslikust mõtlemisest*“ on osalt Lévy-Bruhl'i ja Piaget'i uurimuste tutvustamine, teiselt poolt aga kõrvutatakse neid andmeid lapse mõtlemisega ja Leuba ning teiste katsete tulemustega usu-psühholoogias. Analüüsitud primitiivse mõtlemise neid jooni, mida oleme harjunud väljendama sõnades „diferentseerumatu“, „müstiline“, „animistlik subjektiivne“ jne. ja võrrelnud neid teadusliku mõtlemise nende joontega, mida oleme harjunud

nimetama „diferentseeritus“, „objektiivsus“ jne., autor siirdub seisukohavõtule küsimuses: kas meie (s. t. mitteprimitiivsete) mõtlemine areneb vaesumise või vabanemise suunas.

Kolmas artikkel „Õpetaja psühholoogiast“ sisaldab ülevaate meetodest, mille abil võiks leida õpetaja ametiks kohasemaid isikuid. Neljas — „Kuidas õppida“ arutab õppimise psühholoogiat, õieti praktilisi õpilase tööle virgutamise võtteid.

Viies artikkel „Psühholoogia Nõukogude Venemaal“ peatub esiteks linnulennult psühholoogia järsu tõusu juures Nõukogude valitsuse aegu ja tähtsamail vooludel üldjoonis. Mainitakse 1) Pavlovi kooli, 2) Refleksoloogilist kooli, 3) Marxistlikku psühholoogiat. Väljapaistva joonena on rõhutatud psühholoogia praktilist rakendamist pedagoogikas, tööpsühholoogias ja psühhotehnikas. Prof. Ramuli hinnangu järgi puudub Nõukogude psühholoogial veel küllaldane objektiivsus ja soliidus. „Nagu paljudel teistelgi enamliku tegelikkuse aladel — on ka siin juba olemas teatav „fassaad“, kuid tee, mis asub selle fassaadi taga, ainult osalt vastab fassaadile endale ja sellega esile kutsutud ootustele“ (lk. 93). Kuues ja seitsmes artikkel — „Ajalugu kui teadus“, „Psühholoogia ja ajalugu“ võtavad küsimuse alla üksikteaduste meetodid, ajaloo erinevuse üldistavaist (loodusteadusist) ja ettepaneku töötada ajaloole välja mingi põhiteadus, mis peaks olema psühholoogiline. Autor kaitseb seisukohta, mille järgi ajalugu ei vaja oma aluseks mingit teaduslikku psühholoogiat, vaid talle piisab praktilisest inimtundmisest.

Kaheksas artikkel „Kant“ on kirjutatud Kant'i 200-aastase sünnipäeva puhul ja rõhutab selle filosoofi iseloomulikke teeneid.

Filosoofiline seeria nr. 6. — Prof. R. S. Woodworth „Psühholoogilisi eluküsimusi“, inglise keelest tõlkinud mag. phil. L. Luiga-Bakis, 1937. a.

Selles raamatus antakse umbes läbilõige katselise psühholoogia probleemistikust interpreteerides praktilisi elunähteid psühholoogiliselt. Isiku probleemidest on tähelepanu pühendatud kõigepealt valitsemisele ja kohanemisele ümbrusega. Valitsemise all on mõeldud arutatud oskuste valitsemist, õppimist, neid takistavaid tegureid jne., et ainult näidata kui laias ulatuses seda mõistet tarvitatud. Kohanemine samuti evib väga laia sisu autori käsitusel — selle all on mõistetud füüsiliste ärrituste registreerimist, ümbruse registreerimist meelte abil, intellek-

tuaalset kohanemist, orgaanilist kohanemist (tundmus, hirmud) jne. Nende nähete arutlemisel on selgitatud nende rida katseid ja teste ning tutvustatakse lugejat mõningate teooriatega. Puudutatud on ka pärvust ja ümbrust kui mõjutegureid isiku kujunemisel, ebakohanemisi — neuroose ja nende vormist ning gru-

pitöö kui sotsiaalse ühiku tähtsust. Seisukohad selles raamatus presenteerivad üldpsühholoogia viimast sõna, s. t. nad on modernsed. Ja et siin käsitatud enam-vähem kõiki probleeme, siis arvatavasti hakatakse Woodworth'i tõlget varsti tarvitama õpperaamatuna, vähemalt mingi lisalektiüürina omal alal.

A. Kaal.

Jakob Liiv: Revolutsioon II

Noor-Eesti, Tartus, 1937.

Meie kunstikirjandus ega rahvaluulegi pole rikas eepilise luule poolest. Eriti vähe on märgata eepilise värssluule harrastamist tänapäeval. Betti Alveri sellelaadilised üritused väärivad kahtlemata tähelepanu, kuid peenuse ja maitseerkuse poolest jäävad nad maha autori kõrgeväertuslikust liürilisest toodangust. Näib, et häid poeme kirjutada on raske isegi suurel andel.

Jakob Liivi müütilise poemi „Revolutsiooni“ I osa ilmus a. 1927 ning teine käesoleval aastal. Selle meie aja ja olude kohta ülipika värsspoemi üle 100-leheküljeline teine osa käsitleb Lutsiferi ja Eeva poja Kaini elu uuel asumaal, kuhu ta on siirdunud peale vennatapmist. Kaini kujutatakse kui rahvaste esisa ja kultuuride rajajat, ta naist alias öde Adet kui voooruslikku esinema, kellel on jõudu ja taipu panna vastu isegi kuradi kiusatustele. Poem algab revolutsiooniga taevas ja lõpeb revolutsiooniga maa peal, kus Kaini tapab ta oma poeg, sest tõeks peab minema sõna, et veri ikkab vere hinda. Ning õnnerikkast eluteest hoolimata tunnistab Kain, et ta hing on nälginud ning et otsitav on jäänud leidmata. Seega pessimistlik puant.

Jakob Liivi süzee-arendus on kohati õige põnev ning huvitavgi, kuigi pole puudu episoodidest, mis mõjuvad tahtmatult koomiliselt, nagu Ade askeldus oma üpris moodsa kasulapse — ahvipoja Lutiga, turbaniga (sarvede varjamiseks!) võrgutaja Lutsiferi apardunud armulugu j. m. Lugeja on sunnitud muigama, kuigi autor on tahtnud olla tõsine.

Müütilis-allegoorilised poemid pole küll ammu enam moes, kuid see ei tähenda, et subtiilse ja maitseka ainekäsitusel puhul nad poleks nautitavad, vaid hoopis vastupidi — nad pakuksid midagi õige nõrkadelegi maitsetele ning ebatavalist otsivale lugejale. Liivi mõtteluuleline poem

on aga täiel määral minevikukunst. Meie viimase aja värssluule tase on tõusnud tunnustustväärivale kõrgusele (Semper, Alver!) ning sellest hellitatud lugeja ei suuda leppida Jakob Liivi meetriliste anakronismidega. Kus riimitakse vahv ja ahv, mängis (subst.) ja sängis, teedel ja veedel, kus sõnad on venitatud vormideks nagu alguse te, valguse te, et aga viiejalgne jamb tuleks välja, seda luulet ei saa nautida tänapäeva lugeja. Kui üks kord riimitakse Ade ja vaade, siis võib sellega leppida, kui seda aga tehakse igal võimalikul juhul, siis on see, heatahtlikult öeldes, väsitav. Üldse kannatab Jakob Liivi sõnastus laialivalguse ja ilmetute sõnade rohkuse all. Riimide puhtus ei ütle midagi, kui sellele on ohvriks toodud sõnade vägitamine ja sisuline kompaktsus. Väljendused, nagu armulõke, mõtteõu, hinge maha, merelained tormihooges, elutormide väsitavus j. m. meenutavad Kreutzvaldi-aegset sõnaseadmist. Ebastiilselt ja maitsetult mõjuvad taevaliste regioonide ja paradiislikkude võlude kirjeldusis ultramoodsad sõnad nagu revolutsioon ja resolutsioon ja muud sellased.

Kompositsiooniliselt on piibliaineline „Revolutsioon“ väga amorfne. Tarbetud ja mõttetud episoodid ei lase keskset ideed pregnantselt esile kerkida ning annavad poemile laialitallatud üldmulje.

Agaküllalt ebakohtade piiblistisest! „Revolutsiooni“ ilmumine on kõigest hoolimata ometi õigustatud, kuna meil leidub veel küllalt vanemast generatsioonist inimesi, kellele seesugune lihtsakoeline käsitluslaad on hingelähedane ning kes ei suuda lähedale pääseda meie tänapäeva luulele. Nendele ongi „Revolutsioon“ oma lihtsate elutarkuse sententsitega määratud.

E. T.

AKADEEMILISE TEATEID

IMMATRIKULATSIOONIAKTUS ÜLIKOO LIS

14. skp. oli immatrikulatsiooni puhul ülikooli hoone ja aula võtnud piduliku ilme. Kell 12 algas pidulik immatrikulatsioon. Akadeemilise vee-randi möödudes astus kõnetooli Rektor prof. J. Köpp, kes pidas traditsioonilise immatrikulatsiooni-kõne. Pärast rektori kõnet algas uutele üliõpilastele matriklite kätteandmine.

ÜLIKOO LI LÕPETASID:

Õigusteaduskonnas — Richard Vedler, Arnold Stümper; August Alle, Friedrich Kask, Johannes Mäll (c. l.), Aliide Martinson, Karl Püss (c. l.), Hans Georg Rossmann, Otto Samma, Emil Tehve, Militsa Fridolin, Georg Kogel, Heinrich Tann, Bruno Taimsalu, Leopold-Albert Rimmel, Erich Mõttlik, Õigusteaduskonna majandusteaduse osakonna — Evald Alt, Eleonore Leppik, Arnold Märka, Ernst Vilval, Valter Bremann, Vilhelm-Eduard Pedajas, Edgar-Rudolf Pöder, Evi-Marrion Uuspõu.

Usuteaduskonnas — Aleksander Eller, Herbert Kuurberg, Edmund Laansalu, Ivar Põhl, Herbert Rosenstein, Karl-Friedrich Särg, Martin Terasmaa, Villem Tubin, Paul Uibopuu, Richard Võll.

Filosoofiateaduskonnas — Tatjana Prussakov (c. l.), Johannes Tavast Feliks Oinas (c. l.), Alma Mõttus, Ina Raudsepp (c. l.).

Arstiteaduskonnas — Aleksis Kuusik, Paul Allveiss, Benno Äniline, Konstantin Belien, Harald Hõhlein (c. l.), Henn Hunt, Voldemar Kuusik (c. l.), Kuno Kõrge (c. l.), Armilde-Elfride Kadak, Aleksei Klemm, August Kõiv, Tamara Orlov, Elisabeth Rammul (c. l.), Irene Säga, Hans Sehrvald, Ellen Timmer, Reinhold Treufeld, Elmar Tuulna, Valfried-Herbert Vöntso.

Arstiteaduskonna farmatsia osakonna — Elsa Arak, Maimo Inn, Udo Kaerick, Arkadi Kommel, Anneliese Kuik,

Sigurd Lambert, Maria Mengel, Igor Podolski, Maria Siim, Karl Tolling, Viktor Zalkovsky.

Matemaatika - Loodusteaduskonnas — Peet Kaaret (c. l.), Eha Ruven (c. l.), Jaan Soop.

Põllumajandusteaduskonna metsaosakonnas — Nikolai Vidik, Voldemar Hurt, Lui Jõgi, Karl Kulbin, Roman Muruti, Jaan Varol.

Agronoomia osakonnas — Konstantin Nanslep, Kristjan Joost, August Keskküla, Aksel Mark, Aleksander Onno, Voldemar Sepper, Ferdinand-Osvald Sööt.

Loomaarstiteaduskonnas — Nora Busch, Eduard Kurvits (c. l.), Konstantin Liik, Richard Otstavel (c. l.), Irja Rahn, Hans Rakso, Johannes Reinhold, Helmut Riispere (c. l.), Jüri Schotter, Heino Simre, Viktor Sova, Aleksander Sundja, Hillar Tammemägi (c. l.), Harri Tillmann (c. l.), Jüri Viilip (c. l.).

VOISTLUSEKSAMITE TULEMUSI

Võeti vastu usuteaduskonda 26 meest ja 4 naist (välja jäid 11 meest ja 2 naist). Klambrites märgitud eksameid mitteõendanud. Õigusteaduskonda 125 m., 25 n. (54 m., 9 n.), majandusteaduse osakonda 96 m., 54 n. (24 m., 21 n.), arstiteaduskonda 32 m., 18 n. (14 m., 12 n.), rohuteaduse osakonda 6 m., 24 n. (8 m., 15 n.), filosoofiateaduskonda 24 m., 46 n., matemaatika-loodusteaduskonda 34 m., 19 n., kokku 53, kuid norm on 60. Lisasooviavaldusi on veel olemas 20 ümber ja nendest täidetakse puuduvad 7 kohta. Samuti on asjaolud loomaa-rstiteaduskonnas. Vastu võeti 16 m. ja 2 n., kuid norm on 20. Lisasoovi-avaldusi on sinnagi 7, ka neist täidetakse puuduolev arv. Põllumajandus-teaduskonda võeti vastu 55 m., 20 n. ja arstiteaduskonna kehalise kasvatuse osakonda võeti uusi üliõpilasi 5 m., 6 n. (1. m., 9 n.).

TAHTPÄEVAD 1937. A. 2. POOL- AASTAL.

Semestri algus 1. septembril, lõpp — 15. detsembril.

Ülikooli sisseastumise sooviavaldusi võis Ülikooli Valitsusele kuni 20. augustini sisse anda.

Immatrikulatsioon oli 14. sept.

Viimaseks tähtjaks, mil rektori poolt maksvaks tunnustatud põhjustel immatrikulatsioon veel lubatud, on 25. september.

Õppemaksust vabastamise, õppemaksu osade kaupa maksmise ja abiraha saamise sooviavalduste sisseandmise, Vabaduse Risti kavaleride, õppursõdurite ja Vabadussõja invaliidide laste registreerimise viimaseks tähtpäevaks on 25. september.

Õppemaksude ja praktiliste tööde maksude õiendamise kui ka loengutele kirjutamise viimaseks tähtpäevaks on 5. oktoober.

Kõik loengud ja muu õppetöö algas 15. septembril ja ei või lõppeda enne 8. detsembril.

Kõik üliõpilased on kohustatud hiljemalt 2 nädala jooksul pärast õppetöö algust oma aadressi kantseleis! saadaval aadressilehel üles andma. Korterit muutmisel õppeaja vältusel tuleb uus aadress hiljemalt 3 päeva jooksul ülikooli kantseleisse teatada.

Kõik üliõpilaste organisatsioonid peavad hiljemalt 9. oktoobrini oma liikmete ja juhatuse nimekirja, samuti korteri asukoha Ülikooli Valitsusele teatama, vastasel korral tuleb selle määruse mittetäitjate organisatsioonide tegevuse lõpetamise küsimus otustamisele.

ENDINE ÜLIKOO LI PORTJEE

F. SIIMON †

8. sept. suri kauaaegne Ülikooli peahoone portjee F. Siimon 71 a. vanuses. Ta maeti 12. sept. Maarja kalmistule. Üliõpilaskonna Ajutise Juhatuse poolt asetati kadunu kalmule pärg.

KEEMIAPROFESSOR J. NARBUT †.

Odessas suri sealse ülikooli keemiaprofessorina eesti teadusemees Johannes Voldemar Narbut. Kadunu lõpetas Tartu ülikooli 1904. a. 1916. a. valiti ta keemia magistriks ja ta oli sellel alal Tartu ülikoolis 1919. a. — 1924. a. õppeülesannete täitja.

ÜHISTEGEVUSE PROFESSUUR EDASI AASTAKS.

Ülikooli ja Eesti Ühistegelise Liidu vahel on pikendatud kokkulepe ühistegevuse professuuri ülalpidamise asjus üheks aastaks, arvates 1. aug. s. a.

TŠEHHI LEKTORAAT.

Tšehhoslovakkia valitsuse soovil ja kulul ning Haridusministri kinnituseel asutatakse Tartu Ülikooli juurde tšehhi keele ja kultuuri lektoraat.

KEHALISE KASVATUSE OSA- KOND TÖÖTAMA.

Ülikooli ettepanekul ja Haridusministri otsusel 10. aug. s. a. uuen-dab õpetegevust Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna Kehalise Kasvatuse Osakond eelolevast sügisest alates. Vastuvõtt toimub iga kahe aasta järel. Õpetus korraldatakse nii, et teatud piiratud arvule juba mõnes teaduskonnas õppivale üliõpilasele (eeloleval õppeaastal 8-le, 4-jale mees- ja 4-jale naisüliõpilasele) võimaldatakse õppida ka kehalise-kasvatuse osakonnas, peale selle võetakse aga vastu ka uusi üliõpilasi sellesse osakonda (käesoleval aastal 12 isikut, 6 meest, 6 naist). Õppetöö kestab kuus poolaastat, kusjuures kasutatakse ka suvesid harjutusteks.

Vastuvõtul kehalise kasvatuse osakonda tuleb õiendada võistluseksamid samas korras, kui Arstiteaduskonda sisseastumisel üldse, peale selle aga on arstiline läbivaatus vastavas komisjonis ja võistluskatsed võimlemises ja kergejõustikus erikava järgi. Sooviavaldusi uutelt üliõpilastelt võetakse vastu kuni 20. augustini.

AMETISSE KINNITATI:

E. P i i r a k — Anat. inst. aj. abi-jõuks, L. N u r m a n d — Nahapoli-kliiniku noor. assistendiks, K. P a r t s — Met. Obs-i vaatlajakaks.

Loomaarstiteaduskonna sisehaiguste kliiniku noor. ass. L. T a m m e m ä g i vabastati ametist omal palvel; tema asemele kinnitati H. T a m m e m ä g i, kes ühtlasi vabastati sama teaduskonna histo- ja embrüoloogia inst. abijõu kohalt. Viimasele kohale kinnitati loomaarst Nora B u s c h.

Botanikaaja õpetatud aednik dr. phil. nat. J. P o r t vabastati omal palvel ametist tema määramise puhul Tartu Õpetajate Seminari direktoriks.

Aj. vaatlaja k. t.-ks Metobsis kinnitati A. S o o.

Naistekliiniku röntgeni-raadiumi jaoskonna arstiks röntgenoloog dr. J. H a l d r e välismaal viibimise ajaks augusti- ja septembrikuus kinnitati arst. L. K o s e n k r a n i u s.

EDASI KINNITATI AMETISSE:

M. K o n t — Käitismajanduse-seminari raamatukogu korraldajana; R.

N õ m m e o t s — Majandusgeograafia-seminari abiassistendi k. t.-na; A. K a r u — Metsakasvatuse kabin. noor. ass. k. t.-na.

B e r t a V i l h e l m s o n ja H. S e h r v a l d kinnitati noor. ass. k. t.-ks Vaimu- ja närvihaiguste kliinikusse; A. E e n l a i d — Entomoloogia katsejaama ajutiseks abiassistentiks.

J. R e b a n e kinnitati edasi diplomeeritud edasiõppijaks kriminaalõiguse alal.

II siseh. kliiniku noor. ass. O. V a i k n a, Silmakliiniku vanem ass. S a l m e V o o r e m a a, sama klin. noor. ass. J. S u u r k ü l a, Patoloogia inst. noor. ass. k. t. E. L a i s a a r, sama inst. aj. abij. H. K u m p a s, Farmakoloogia inst. van. ass.

Alma T o m i n g a s, Anatoomia inst. aj. abij. N. K u r d v e, L/a-teaduskonna anat. kabin. aj. abij. J. L a u r i s s o n, Tegel. zool. kab. noor. ass. k. t. H. S t e g m a n n, II haavakliiniku aj. abij. J. S p r e n k, sama kliiniku noor. ass. L. H a n t s o v, sekretariaadi vanemaks kantselei-ametnikuks F. A s m u s.

UUSI DOKTOREID

Dr. med. kraadi vääriliseks tunnustati Aleksander P o o m a n (doktori väitekirj: „Psoriasis vulgaris ja nügilised“).

Dr. pharm. kraadi vääriliseks tunnustati Harald J a u k e r (doktori väitekirj: „Metüülalkoholi esinemisest ja määramisest käärimisproduktides“).

Tehnikainstituudi esimene aastapäev

Tallinna Tehnikainstituut pühitses 15. skp. oma esimest aastapäeva. Aastapäeva pidulikule aktusele, mis peeti Tehnikainstituudi suures saalis, kogunes peale õppejõudude ja üliõpilaste rohkesti kutsutud külalisi. Vabariigi Valitsuse ja haridusministri esndajana viibis aastapäeval kunstija teaduseosak. dir. J. V a s a r, Tartu ülikooli esndajana dekaan prof. H. R i i k o j a.

Aktuse avas kl. 12.15 Tehnikainstituudi rektor prof. P. K o g e r m a n, kes oma avasõnas tähendas, et Tehnikainstituudi esimene aasta on olnud asutamisaasta, mis on õppejõududelt nõudnud erakorralist tööd. Asutuste ja laboratooriumide sisustamisega on nüüd jõutud lõpule. Tehnikainstituudi organiseerimistööd on soodustanud riigihoidja, Vabariigi Valitsuse ja Haridusministri heatahtlik suhtumine uude asutusse.

Aktuse avamisele järgnes prof. O. M a d i s s o n i pidukõne ainel „Tehnika filosoofia“. Oma huvitavas loengus märkis kõneleja, et tehnika tuumaks on leiutamine ning leiduri ülesanne on leida sünteesi loodusseaduste ja leiutaja poolt seatud sihi vahel. Tehnika tähendab intellekti võitu materiale üle. Praktiliselt omab tehnika kui looming eriti suure tähtsuse väikeste riikide ja rahvaste juures.

Vabariigi Valitsuse ja Haridus-

nistri poolt tõi Tehnikainstituudile tervitusi dir. J. V a s a r, kes oma tervituses tähendas, et meie rahvas vajab sügavat kandepinda hästi organiseeritud majanduse näol. Selle loomiseks tehnilisel intelligentsil on ees la ja suur tööväl.

Tallinna Tehnikainstituut on oma esimesel aastal vaatamata asutamise raskustele saavutanud palju. Soovib, et edaspidine tegevus oleks sama töörikas kui esimene aasta.

Järgnes tervitus Tartu ülikooli esindajalt prof. H. R i i k o j a l t. Tartu ülikool, kelle osast Tehnikainstituut on võrsunud, jälgib suure huviga Tehnikainstituudi tööd ja tegevust. Tervitaja loodab, et need sidemed, mis Tehnikainstituudi eraldumisega katkesid, kuid hiljem isiklike sidemete näol siiski on püsinud, edaspidi kasvaks ja tiheneks ja et kaks kõrgemat õppeasutust edaspidi vaimses tervikus moodustavad ühise ühiku.

Edasi tervitab Tallinna üliõpilaskonna esimees üliõp. K o o t.

Telegraafi teel on tervitusi saatnud sõjavägede ülemjuhataja kindral J. L a i d o n e r, sõjav. staabiülemä nimel kol. P l a k s, piiskop H. B. R a h a m ä g i ja paljud teised.

KOOSSEISUD.

Tehnikainstituudile ettenähtud 20 õppekohast on täidetud 13 kohta ning 7 kohta on vakantsed. Õppeüles-

nete täitjaid ja eradotsente on Tehnikainstituudil 15, vanemaid assistente 12, nooremaid assistente 8, laborante 20.

Üliõpilasi oli 1936. a. lõpul 484, kuid peale eksmatrikuleerimisi jäi üliõpilasi 1. juuliks s. a. 389, neist 14 naisüliõpilast. Üliõpilasi on peale eestlaste sakslasi 15, venelasi 24, juute 10, lätlasi 1 ja rootslasi 1.

Kui arvestada juurde sügisel Tehnikainstituuti eksamitega ja tunnistustega sisse astunud umbes 150 uut ja endist üliõpilast, on Tehnikainstituudis praegu umbes 540 üliõpilast.

Esimese tegevusaasta jooksul on Tehnikainstituudi lõpetanud 4 üliõpilast, kes oma õpinguid varem on alustanud.

Peale õppetöö on instituudi õppejõud teinud teaduslikke töid, mis on avaldatud „Tallinna Tehnikainstituudi Toimetustes“. On ilmunud kolm numbrit dots. R. Livländeri, prof. J. Nuuti ja prof. O. Madissoni töödega.

AUHINNATEEMAD.

Üliõpilastele on 1937/38 õppeaastaks antud 4 teemat: „Määramata staatika uuemad meetodid“, „Telliskivi tähtsus ehitustehnikas“, „Eesti tulekindlad savid, nende keemiline koosseis ja nende tehnoloogiline ning majanduslik hinnang“ ja „I. 4 pentadieeni polümeerisatsioon“.

MAJANDUSALAL

oli Tehnikainstituudil algul raskusi ruumidega, kuna peahoonesse kõik asutused ei mahtunud. Hiljem saadi veel juurde 2 hoonet, kuhu paigutati keemia laboratooriumid.

Kulusid oli Tehnikainstituudil aruandeaastal kr. 411.028, sellest korralisi kulusid 134.004 kr., erakorralisi kulusid 234.382 kr. ja erisummade arvel kr. 42.542.

KAVATSUSED.

Oma aruande lõpul teatas rektor, et pidades silmas meil erinevat vajadust elektriinseneride, mäeinseneride ja geodeetide järgi teeb Tehnikainstituut eeltöid selleks, et nendeks aladeks tulevikus saaks anda eriosakonnad.

Edasi on praegu suur vajadus üliõpilasmaja järgi, mis tuleks soetada. Ka tuleks mõelda üliõpilaste ühiselumaja võimaldamisele Koplis, et üliõpilased saaksid instituudi lähedal elada.

Pärast rektori aruannet lõppes aktus hümniga.

ORGANISATSIOONIDE ELU

ÜLIÕPILASORGANISATSIOONIDE SUVIPÄEVI.

Tänavu suvel pidas terve rida üliõpilasorganisatsioone mitmesugustes kodumaa kohtades suvipäevi, ühendes mitmesuguste pidustustega.

Eesti Üliõpilaste Seltsi suvipäevad tulid toime 3. ja 4. juulil Kuremaa mõisas. Suvipäevadest võttis osa ka peaministri k. t. K. Eenpalu, Suvipäeval, millest osa võttis üle 300 inimese, peeti perekonna-õhtu, lõkketuli, vabaõhujumalateenistus ja rahvakoosolek.

Samal ajal pidas suvipäevi Viljandis E. N. Ü. S. „Ilmatar“.

Üliõpilaselts „Liivika“ suvipäevad olid tänavu 10. ja 11. juulil Aegviidus. Seal samuti tutvuti ümbruskonnaga, peeti lõkketuld, omavalgust võrkpalli ja kergetõustiku võistlusi ning töökoosolek.

10. ja 11. juulil pidas Pühajärvel esmakordselt suvipäevi korp. „Amicitia“ pere. Suvipäeval tutvuneti ümbruskonnaga, peeti referaate, korraldati paadisõite ja lõkketuli ühel saarel.

Üliõpilaselts „Raimla“ traditsioonilised suvipäevad korraldati Viljandis 24. ja 25. juulil. Suvipäevadele sõideti autobustel läbi Tarvastu, Holstre, Paistu ja Sinialliku. Lõkketuli peeti Võrtsjärve kaldal, ning tagasi sõideti läbi Põltsamaa.

Kristliku Üliõpilaslõidu suvipäevi peeti 15.—19. juulini Tori kodumajanduskooli ruumides. Suvipäevadel oli väliskülalistena Helsingi ülikooli dotsent dr. Yrjö I. Alanen ja Inglise misjoni tegelane David Bentley Taylor.

Pühajärvel pidas veel suvipäevi 24. ja 25. juulil Ü. S. „Concordia“. Suvipäevadel asetati muuseumis pargi langunud kangelaste mälestussambale ja peeti samas vabaõhujumalateenistus.

KORP. FRAT. TARTUENSIS VÕETI EKL-i.

29. mail toimus korp. Frat. Tartuensise vastuvõtmine Eesti Korporatsioonide Liitu. Selleks oli EKL-i presideeriva korporatsiooni Rotalia ruumidesse kokku kutsutud pidulik koosolek, millest osa võtsid kõikide EKL-i kuuluvate korporatsioonide eestseisused, EKL-i vilistlaskogude esindajad ja samuti ka Frat. Tartuensise eestseisus ja vil.-kogu esimees.

Piduliku koosoleku avas EKL-i esimees üliõpilane Joh. Pedak, andes lühikese ülevaate EKL-i ajaloost ning rõhutades, et Eesti Korporatsioonide Liidu asutasid 22 aasta eest viis eesti korporatsiooni: Vironia, Frat. Estica, Sakala, Ugala ja Rotalia, kes tookord asusid mitmetes eri linnades. EKL asutati, et koondada eestimeelseid üliõpilasi ja võidelda tookordsesse intelligentsi süveneva võõrvaimu vastu. Vaatamata igasugustele erakorralistele aegadele jäi EKL püsima, sellega liitusid 1928. a. Revelia, 1930. a. Frat. Liviensis ja nüüd uuema liikmena Fr. Tartuensise. Lõpuks tegi EKL-i esimees ametlikult teatavaks EKL-i otsuse 12. maist s. a., millega Frat. Tartuensise sellekohase palve põhjal otsustati EKL-i vastu võtta ning soovis uuele liikmele õnne ja head töötahet korporatsioonide peres.

EKL-i esimehe kõnele vastas korp. Frat. Tartuensise esimees üliõp. N. Sulg. EKL-i vilistlaskogude liidu poolt tervitas esimees dr. H. Normann, kellele vastas Frat. Tartuensise vil.-kogu esimees prof. E. Roots, toonitades EKL-i kui tasakaalustava teguri tähtsust eesti üliõpilaskonna elus ning hinnates kõrgelt EKL-i vilistlaste teenet Eesti riigi ja rahva seisukohalt. Arvestades seda, tahab Frat. Tartuensise vil.-kogu tulevikus kõigiti kaasa aidata EKL-i sihtide taotlemisel.

Hmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1¹/₂ krooni semestris.

Pea- ja vastutavtoimetaja: **V. Pärtelpoeg.** Tallinna Üliõpilaskonna esindaja **A. Maripuu.** Tegevtoimetaja: **Jaan Ots.**
Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Edustus.** Toimetuse aadress: **Tartu, Üliõpilasmaja.**

„Tedesan”

KREEM JA SEEP

parimaks kaitseks
tedretähtede vastu!

A.-S.

Prov. J. Lill

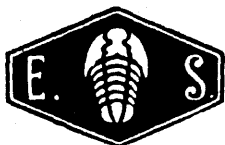
Tartus

Ü. K.

EESTI RAHVAPANK

TALLINN, S. KARJA 19. TEL. 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.
Ostab ja müüb välisraha ja iga-
suguseid kindlaprots. väärtpabereid.

Eesti Kiviõli A.-Ü.

SUURIM ÕLI- JA BENSIINITÖÖSTUS EESTIS

Tehased: Kiviõlis

Müügibüroo: Tallinn, Pärnu mnt. 10

„KÜLVI“ KIRJASTUSEL ILMUS TRÜKIST

PHILIP INMAN:

Kristus tänapäeva haiglas

Hind 1 kroon

Paljud leiavad Jumalat looduse suuruses ja ilus, kuid ülevam on leida Teda haiglas, keset haigust, kannatust ja surma. Autor, suure Londoni haigla juhataja, jutustab imelistest asjadest, mis sünnivad tänapäeva haiglas, inimhinge võitudest kannatuste ja surma üle, mis teevad, et „kerge on uskuda Kristusesse haiglas“.

Varem ilmunud:

A. J. RUSSELL:

Ainult patustele

Hind kr. 2.50

Oxfordi üliõpilaskonnast lähtunud vaimse uuenduse liikumine, mis on vallutamas maailma. Kõigis kultuurkeeltes ilmunud raamat.

E. SCHNEPEL:

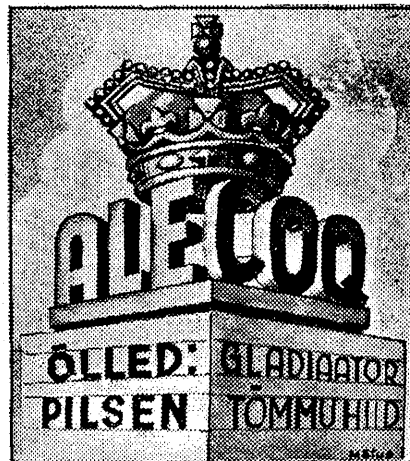
Minu tee Piibli juurde

Kuidas usust võõrdunud üliõpilane avastas Piiblis eluallika.

Hind 20 senti

MÜÜGIL KÕIGIS RAAMATUKAUPLUKES

Edu akadeemilises töös

algaval semestril soovib

A/S. A. Le Coq

MEELELAHUTUST PEALE PINGUTAVAT ÕPINGUT

leiata meie õlledes Pilsen

Gladiaator

Tõmmu Hiid

Inglise porter

ja karastusjookides Jürijook

Sooda

Kreuzina

Mahlajoogid